

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра обліку і аудиту

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В ОПОДАТКУВАННІ СУБ'ЄКТА
ГОСПОДАРЮВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА І МІЖНАРОДНИЙ
ДОСВІД**

МАРКУШ НОЕМІ ЛАСЛІВНА

Студентка II-го курсу

Освітня програма «Міжнародний облік і оподаткування»

Ступінь вищої освіти: магістр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 8 / 22 листопада 2022 року

Науковий керівник:

Стойка Наталія Степанівна

кандидат економічних наук, доцент

Завідувач кафедрую _____ :

Бачо Роберт Йосипович

доктор економічних наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2024 року

Протокол № _____ / 2024

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра обліку і аудиту

Кваліфікаційна робота

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В ОПОДАТКУВАННІ СУБ'ЄКТА
ГОСПОДАРЮВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА І МІЖНАРОДНИЙ
ДОСВІД**

Ступінь вищої освіти: магістр

Виконав: студентка II-го курсу

Маркуш Ноемі Ласлівна

Освітня програма «Міжнародний облік і оподаткування»

Науковий керівник: Стойка Наталія Степанівна

кандидат економічних наук, доцент

Рецензент: Шебештень Едіна Гейзівна

викладач

Берегове
2024

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Számvitel és Auditálás Tanszék

**SZÁMVITEL A GAZDASÁGI ENTITÁS ADÓZÁSÁBAN: HAZAI
GYAKORLAT ÉS NEMZETKÖZI TAPASZTALAT**

Szakedolgozat

Képzési szint: mesterképzés

Készítette: Márkus Noémi

II. évfolyamos hallgató

Képzési program: Nemzetközi számvitel és adóügy

Témavezető: Sztojka Natália

gazdasági tudományok kandidátusa, docens

Recenzens: Sebestyén Edina

oktató

ЗМІСТ

ВСТУП НА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	8
ВСТУП НА УГОРСЬКІЙ МОВІ.....	12
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ ЙОГО ВСТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК	16
1.1. Еволюція податків, історія встановлення та розвиток оподаткування в Україні.....	16
1.2. Поняття, принципи та функції оподаткування.	27
1.3. Нормативно-правове регулювання процесу оподаткування.....	34
Висновок до I розділу	45
РОЗДІЛ II. МЕТОДИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ОПОДАТКУВАННІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ГОЛДЕН НЕКТАР УКРАЇНА»	46
2.1. Відображення господарських подій з оподаткування у бухгалтерському обліку ТОВ «Голден нектар Україна»	46
2.2. Особливості складання та подання податкової декларації ТОВ «Голден нектар Україна».....	53
2.3. Проблемні питання відображення операцій з оподаткування у бухгалтерському обліку та перспективи їх вирішення.	60
Висновок до II розділу	74
РОЗДІЛ III. ПОРІВНЯННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ОПОДАТКУВАННІ УКРАЇНИ ТА УГОРЩИНИ, УМОВИ ВИХОДУ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК	75
3.1. Податкова система Угорщини та відображення операцій з оподаткування в бухгалтерському обліку: порівняльний аналіз з вітчизняною практикою.....	75
3.2. Особливі умови виходу українських підприємств на міжнародний ринок на прикладі ТОВ «Голден нектар Україна» в контексті бухгалтерської та податкової складової.....	91
Висновок до III розділу.....	102
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ НА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	103

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ НА УГОРСЬКІЙ МОВІ	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	109
ДОДАТКИ.....	117
АНОТАЦІЯ НА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	194
АНОТАЦІЯ НА УГОРСЬКІЙ МОВІ	196
АНОТАЦІЯ НА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	198

TARTALOM

BEVEZETÉS UKRÁN NYELVEN	8
BEVEZETÉS MAGYAR NYELVEN.....	12
FEJEZET I. AZ ADÓK KIALAKULÁSA. AZ ADÓZÁS ELMÉLETI ALAPJAI, KIALAKULÁSA ÉS FEJLŐDÉSE	16
1.1.Az adók fejlődése, az adózás kialakulásának és fejlődésének történelme Ukrajnában	16
1.2.Az adózás fogalma, alapelvei és funkciói.....	27
1.3.Az adózás folyamatának normatív-jogi szabályozása.	34
Következtetés az I. fejezethez	45
FEJEZET II. SZÁMVITELI MÓDSZERTAN AZ ADÓZÁSÁBAN A GOLDEN NEKTÁR UKRAJNA KFT. PÉLDÁJÁN	46
2.1. Adózással kapcsolatos gazdasági események megjelenítése a Golden Nektár Ukrajna Kft. számvitelben.	46
2.2. Adóbevallás elkészítésének és benyújtásának jelentősége a Golden Nektár Ukrajna Kft-nél.	53
2.3. Az adózási kapcsolatos számviteli folyamatok megjelenítésének problémás kérdései és megoldási lehetőségei.....	60
Következtetés az II. fejezethez.....	74
FEJEZET III. UKRAJNA ÉS MAGYAROSZRZÁG SZÁMVITELÉNEK ÖSSZEHAONLÍTÁSA AZ ADÓZÁS TERÉN, UKRÁN VÁLLALKOZÁSOK NEMZETKÖZI PIACRA LÉPÉSÉNEK FELTÉTELEI.....	75
3.1. Magyarország adórendszere és az adózással kapcsolatos folyamatok számviteli megjelenítése: összehasonlító elemzés a hazai gyakorlattal.	75
3.2. Az ukrán vállalatok nemzetközi piacra lépésének speciális feltételei a Golden Nektár Ukrajna Kft. példáján a számvitel és az adózás összefüggésében.	91
Következtetés az III. fejezethez	102
KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASALTOK UKRÁN NYELVEN	103

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASALTOK MAGYAR NYELVEN	106
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	109
MELLÉKLETEK	117
ANNOTÁCIÓ UKRÁN NYELVEN.....	194
ANNOTÁCIÓ MAGYAR NYELVEN	196
ANNOTÁCIÓ ANGOL NYELVEN.....	198

ВСТУП

Важливість податків ми відчуваємо сьогодні, як пересічні громадяни, так і платники податків, що працюють у суб'єктів господарювання. Оскільки сума податків, сплачених до державного та місцевих бюджетів, становить кошти, необхідні для утримання державних органів і самої держави, велика кількість досліджень, як на глобальному, так і на національному рівні, розглядає податки, податкові системи, податковий облік, системи оподаткування тощо з різних точок зору, з економічної, правової, бухгалтерської та фінансової точок зору. Історичний розвиток податкової системи, її реформування та сучасна інтеграція в міжнародні системи зробили її однією з найбільш досліджуваних тем.

Актуальність теми дослідження полягає в практичному застосуванні в бухгалтерському обліку законодавства, яке постійно змінюється та інтегрується з економічними та міжнародними умовами. Кожна країна протягом багатьох років розвивала власну податкову та бухгалтерську систему, що ускладнює прозорість та порівнянність на міжнародному рівні. З цієї причини розробляється глобальна, міжнародна податкова система, яка гармонізує особливості окремих податкових систем. З метою уникнення подвійного та множинного оподаткування з початку 2000-х років низка країн уклала міжнародні договори, які встановлюють необхідні вимоги до компаній, що здійснюють міжнародну діяльність.

Останніми роками було проведено значні дослідження походження податків, оподаткування та обліку ПДВ в Україні та Угорщині: Кришталь Г. [1], Цимошинська О. [1], Шаповал Р. [2], Солнцева К. [2], Подолянчук О. [3], Домбровська В. [3], Масленніков Ю. [4], Гусев А. [4], Матрос О. [5], Мельник Л. [5], Михайловина С. [5], Тарасенко Л. [6], Павлоцька К. [6], Оніщенко Г. [7], Річард Генрі Карлсон [8], Федосов В. [9], Волощук М. [10], Матьола І. [10], Карабін Т. [10], Білаш О. [10], Єфименко Т. [11], Білобровенко Т. [12], Лукас Россо [13], Родріго Андрес Вагнер [13], Томпа Крістіан [14], д-р Чаба Сіловіч [15], д-р Дьордь Геріч [16]. Одне з досліджень фокусується на проблемах обліку

звітності з ПДВ та вказує на можливі шляхи їх вирішення, такі як скасування правила першої події для визначення суми податкових зобов'язань та податкового кредиту, уточнення записів в електронному адмініструванні, а також зміна порядку відображення звітності з ПДВ у фінансовій звітності. Ще одне дослідження присвячене міжнародним податковим конвенціям як інструменту податкового адміністрування. Вони встановлюють принципи обміну податковою інформацією з метою уникнення подвійного оподаткування. Крім того, у статті, присвяченій аналізу непрямого оподаткування в країнах ЄС, висвітлюються особливості цього виду оподаткування та його вплив на економіку. Різні види непрямих податків розглядаються з точки зору їх застосування та регулювання в Європі. У роботі також висвітлюються напрямки європейської гармонізації непрямих податків.

Метою дипломної роботи є розкриття методики бухгалтерського обліку в оподаткуванні на прикладі ТОВ "Голден Нектар Україна" в Україні, вивчення міжнародного досвіду для обґрунтування пропозицій виходу вітчизняних підприємств на міжнародний ринок.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання:

- дослідити історичний розвиток, становлення та еволюцію податків в Україні;
- визначити поняття податків на основі вітчизняних та зарубіжних формулювань;
- дослідити принципи та функції податків;
- порівняти нормативно-правові чинники, що регулюють податкові системи України та Угорщини;
- дослідити облік господарських подій, пов'язаних з оподаткуванням на ТОВ "Голден Нектар Україна";
- дослідити практичні аспекти складання податкової звітності з ПДВ на прикладі ТОВ "Голден Нектар Україна";
- виявити проблемні питання в обліку, пов'язані з оподаткуванням, та надати рекомендації щодо їх вирішення;

- вивчити податкову систему Угорщини;
- порівняти бухгалтерський облік Угорщини та України в частині оподаткування;
- визначити параметри ТОВ "Голден Нектар Україна" відповідно до критеріїв класифікації бухгалтерського обліку Угорщини;
- визначити труднощі та умови виходу на міжнародний ринок.
- *Об'єктом дослідження* є операції бухгалтерського обліку в оподаткуванні у вітчизняній та міжнародній практиці.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних питань, пов'язаних з операціями бухгалтерського обліку в оподаткуванні у вітчизняній та міжнародній практиці.

Методи дослідження. В основу дослідження покладено загальнонаукові методи пізнання, порівняння, узагальнення, групування, спостереження, опитування, аналізу.

Наукова новизна результату дослідження полягає в тому, що слідуючи історичному розвитку податків, у ньому досліджуються та порівнюються податкові системи двох сусідніх країн, України та Угорщини, та роль оподаткування в бухгалтерському обліку, створюючи тим самим комплексну картину їх спільне та відмінне: обставини їх формування, рівні нормативно-правового регулювання, функції, принципи. Запропоновано нову епоху для визначення періодів української податкової системи. Виокремлено рекомендації щодо організації аналітичного обліку та процесів внутрішньогосподарського контролю, пов'язаних з обчисленням ПДВ підприємств.

Практичне значення результатів дослідження полягає у порівнянні операцій з оподаткування в бухгалтерському обліку в Україні та Угорщині, обґрунтованого пропозиції щодо виходу вітчизняних підприємств на міжнародний ринок на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю.

Структура дослідження. У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету і завдання дослідження, а також практичне значення роботи. Перший розділ присвячено історичному розвитку оподаткування та

характеристиці податкової системи в Україні. У другому розділі розглянуто методологію податкового обліку в Україні. У третьому розділі розглянуто податкову систему та методологію податкового обліку в Угорщині.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається з 200 сторінок друкованого тексту, 22 таблиць, 12 рисунків, вступу, 3 розділів, висновків і рекомендацій, 73 використаних джерел та 16 додатків.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань оподаткування та ПДВ, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів, довідкові та інформаційні видання, опубліковані статистичні дані, навчальні матеріали, документи та фінансова звітність ТОВ "Голден Нектар Україна", законодавчі та нормативні документи України та Угорщини, а також джерела мережі Інтернет.

BEVEZETÉS

Az adók jelentőségét tapasztaljuk minnapjainkban úgy átlagemberekként, mint gazdasági egységekben foglalkoztatott, adózó alanyokként. Mivel az állam- és helyi költségvetésekbe befizetett adók összege alkotja az állami szervek és maga az állam fenntartásához szükséges alapokat, globálisan és nemzeti szinten egyaránt számos kutatás taglalja más-más megvilágításból az adókat, adórendszereket, adószámvitelt, az adózás rendjét és így tovább gazdasági, jogi, számviteli és pénzügyi szempontokból vizsgálva azokat. Az adórendszer történelmi kialakulása, reformjai, modernkori integrálódása a nemzetközi rendszerekhez előirányozta a kutatások egyik legelterjedtebb tárgyát.

A kutatási téma *aktualitása* a folyamatosan változó, gazdasági- és nemzetközi viszonyokhoz integrálódó jogszabályok gyakorlati, számvitelben való alkalmazásában rejlik. Minden állam sajátos adó- és számviteli rendszert alakított ki az évek során, amely nemzetközi szinten megnehezíti az átláthatóságot és összehasonlíthatóságot. Ennek okán egy globális, nemzetközi adórendszer megalkotása van folyamatban, amely harmonizálja az egyéni adórendszerek sajátosságait figyelembe véve. A kettős- és többszörös adózás elkerülése érdekében már a 2000-es évek elejétől számos ország kötött nemzetközi szerződést, amelyben meghatározzák a szükséges teendőket a nemzetközi szinten tevékenykedő vállalatok számára.

Az elmúlt évek során számottevő kutatás készült az adók eredetéről, Ukrajna és Magyarország adózásáról, illetve áfaszámvitelükről, amelyek kutatói Kryshtal H. [1], Tsimoshynska O. [1], Shapoval R. [2], Solntseva K. [2], Podolianchuk O. [3], Dombrovska V. [3], Maslennikov Y. [4], Husiev A. [4], Matros O. [5], Melnyk L. [5], Mykhailovyna S. [5], Tarasenko L. [6], Pavlotska K. [6], Onischenko H. [7], Richard Henry Carlson [8], Fedosov V. [9], Voloschuk M. [10], Matiola I. [10], Karabin T. [10], Bilash O. [10], Efimenko T. [11], Bilobrovenko T. [12], Lucas Rosso [13], Rodrigo Andres Wagner [13], Tompa Krisztián [14], Dr. Szilovics Csaba [15], Dr. Herich György [16]. A tanulmányok egyike az áfa-elszámolások számviteli megjelenítésének problémáira összpontosít, és rámutat azok lehetséges megoldásaira, például az

adókötelezettségek és az adójóváírás összegének meghatározására vonatkozó első esemény szabályának eltörlésére, az elektronikus ügyintézésrel kapcsolatos bejegyzések pontosítására, valamint az áfa-elszámolások pénzügyi kimutatásban való megjelenítésére vonatkozó eljárás megváltoztatására. Egy másik tanulmány a nemzetközi adóegyezményekkel, mint az adóügyi közigazgatás eszközével foglalkozik. Ezek az adóügyi információcserére vonatkozó elveket állapítanak meg a kettős adóztatás elkerülése érdekében. Emellett egy, az uniós országok közvetett adóztatását elemző cikk kiemeli az ilyen típusú adózás sajátosságait és a gazdaságra gyakorolt hatását. A közvetett adók különböző típusait az európai alkalmazásuk és szabályozásuk szempontjából vizsgálják. A tanulmány rámutat a közvetett adók európai harmonizációjának területeire is.

A diplomamunka *célja* a számviteli módszertan feltárása az adózásban a Golden Nektár Ukrajna Kft. példáján és a nemzetközi tapasztalatok tanulmányozása a hazai vállalkozások nemzetközi piacra lépésére vonatkozó javaslatok alátámasztására.

Ennek eléréséhez a következő *feladatokat* határoztuk meg:

- tanulmányozni az adók történelmi fejlődését, kialakulását és fejlődését Ukrajnában;
- meghatározni az adók fogalmát hazai és külföldi megfogalmazások alapján;
- tanulmányozni az adók alapelveit és funkcióit;
- összehasonlítani Ukrajna és Magyarország adórendszerét szabályozó normatív-jogi tényezőket;
- tanulmányozni a Golden Nektár Ukrajna Kft. adózással kapcsolatos gazdasági eseményeinek számvitelét;
- tanulmányozni az áfa adóbevallásának gyakorlati aspektusait a Golden Nektár Ukrajna Kft. példáján;
- meghatározni az adózással kapcsolatos problémás kérdéseket a számvitelben és ajánlásokat tenni azok megoldására;
- tanulmányozni Magyarország adórendszerét

- összehasonlítani Magyarország és Ukrajna számvitelét az adózás kapcsolatosan;
- meghatározni a Golden Nektár Ukrajna Kft. paramétereit Magyarország számviteli besorolási kritériumai szerint;
- meghatározni a nemzetközi piacra való kilépés nehézségeit és feltételeit.

A kutatás *objektuma* a számviteli folyamatok az adózásban, hazai és nemzetközi gyakorlatban.

A kutatás *tárgya* az adózás számviteli folyamatokkal kapcsolatos elméleti és gyakorlati kérdéseinek összessége a hazai és nemzetközi gyakorlatban.

Kutatás módszere. A kutatás általános tudományos megismerési módszerek, összehasonlítási, általánosítási, csoportosítási, megfigyelési, felmérési, elemző eljárások alapján készült.

A kutatás eredményének tudományos újdonsága abban rejlik, hogy az adók történelmi fejlődését végig kísérve, feltárja és összehasonlítja 2 szomszédos ország, Ukrajna és Magyarország adórendszerét és az adózás számvitelben betöltött szerepét, ezáltal átfogó képet alkotva azok közös és megkülönböztető aspektusairól: kialakulásuk körülményei, normatív-jogi szabályozás szintjei, funkciók, alapelvek. Az ukrán adórendszer periódusainak meghatározására új korszakbontást javasol. Ajánlást tesz a vállalatok áfszámvitelével kapcsolatos analitikus számlavezetés és belső gazdasági ellenőrzési folyamat megszervezésére.

A kutatás eredményeinek gyakorlati jelentősége az Ukrajnában és Magyarországon lezajló számviteli folyamatok összehasonlításában rejlik, megalapozva a javaslatokat a hazai vállalkozások nemzetközi piacra lépéséhez egy korlátolt felelősségű társaság példáján.

Diplomamunka szerkezete. A bevezetésben megalapozódik a téma aktualitása, a kutatás célja és célkitűzései, valamint a szakdolgozat gyakorlati jelentősége. Az első fejezet az adózás történelmi kialakulását és Ukrajna adórendszerének jellemzését foglalja magába. A második fejezet az ukrain adószámvitel módszertanával foglalkozik. A harmadik fejezet Magyarország adórendszerével és adószámvitelének módszertanával foglalkozik.

A diplomamunka felépítése. A dolgozat 200 oldal nyomtatott szövegből, 22 táblázatból, 12 ábrából, bevezetésből, 3 fejezetből, következtetésekből és javaslatokból áll, 73 felhasznált forrásból és 16 mellékletből áll.

A kutatás információs alapja. A kutatás alapját hazai és külföldi tudósok adózásról és áfáról szóló tudományos munkái, tudományos-gyakorlati konferenciák és szemináriumok anyagai, referencia és tájékoztató kiadványok, publikált statisztikák, oktatóanyagok, a Golden Nektár Ukrajna Kft. dokumentumai és pénzügyi jelentései, Ukrajna és Magyarország jogszabályi és normatív dokumentumai, illetve internetes források képezték.

FEJEZET I.

AZ ADÓK KIALAKULÁSA. AZ ADÓZÁS ELMÉLETI ALAPJAI, KIALAKULÁSA ÉS FEJLŐDÉSE

1.1. Az adók fejlődése, az adózás kialakulásának és fejlődésének történelme Ukrajnában.

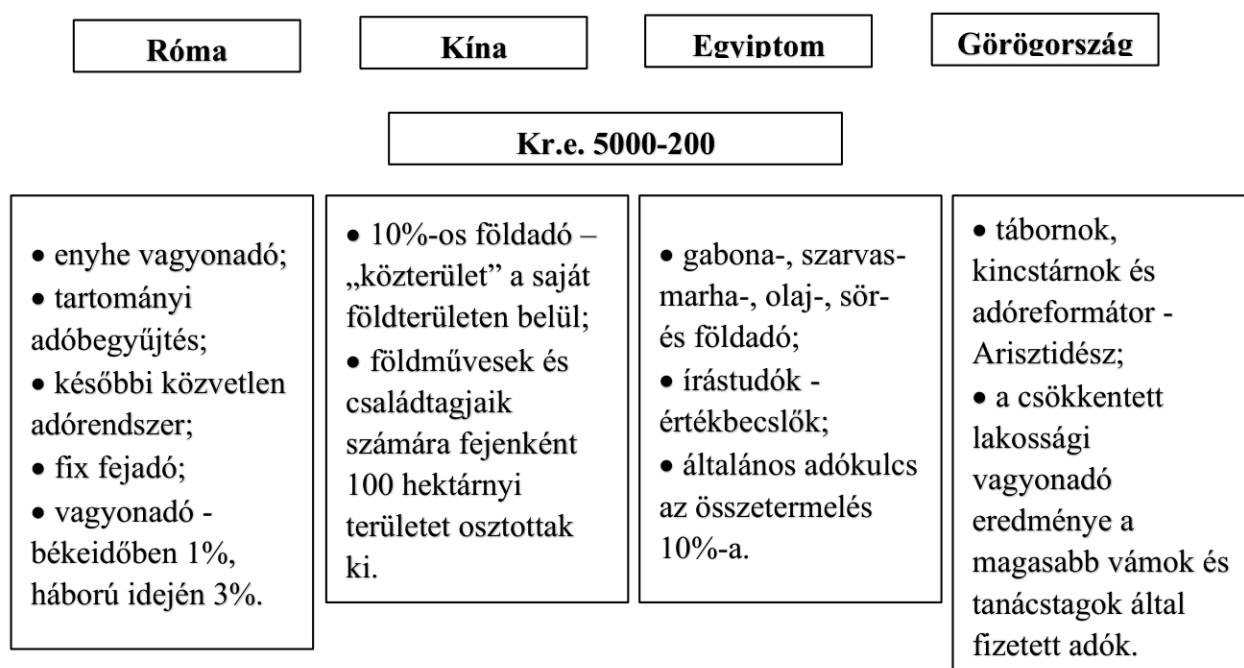
Az adózás, mint „jelenség” szinte az emberiséggel egyidős és vele együtt fejlődött évezredekken át. A civilizációk birodalmakká alakultak, strukturáltabbá váltak, ami a közszolgáltatásokhoz vezetett. A birodalmakat pedig az állampolgároknak kellett fenntartani.

A görögök, rómaiak és egyiptomiak egyaránt alkalmazták azt az adópolitikát, amelyet a központosított államigazgatás finanszírozására használtak. A görögök többféle adót vetettek ki, amelyeket sok fejlett országban napjainkig is alkalmaznak úgy, mint az ingatlan- és áruadók. Ezzel ellentétben, a római adópolitika nagy adóterhet rótt ki lakosaira, arányosan az állam kormányzásának növekedésével nőtték a terhek is [17, 290 o.].

A legkorábbi ismert adónyilvántartások Kr.e.6000 körüli időszakból maradtak fenn, a mai Irak területén, a Tigris és Eufrátesz folyóktól északnyugatra fekvő Lagash ókori városállamában. A király „bala” megnevezésű adórendszert alkalmazott, ami „forgást” jelent. Az értékbecslők a városállam egy-egy területére összpontosítottak, minden hónapban egy bizonyos területet felbecsülve és adóztatva. Lagashban az adók nagyon alacsonyak voltak, de válság vagy háború idején mértékük 10 %-kal növekedett elsősorban élelmiszerek terén. A vagyonadót főként Egyiptomban, Babilóniában, Perzsiában és Kínában alkalmazták az ókorban. Ez a termőföldekre és azok termékeire irányultak [8, 3.o.].

Az ókor adórendszerei. Az ókori Róma Köztársaságának tartományaiban adóbegyűjtőket alkalmaztatott az állam, amely pozíciókat néhány évente licitre bocsátották. Az adóbegyűjtők előzetesen fizettek az államkincstárnak az adóbeszedés jogáért. Ezen felül, az ő feladati körük közé tartozott a természetben kifizetett tartományi adók készpénzre váltása. Az adóbegyűjtők megelőlegezték a kincstárnak fizetendő adóösszeget, amelyet később pedig beszedtek a polgároktól.

Az adóbegyűjtést a közvetlen adózási rendszer váltotta fel. Az augustinusi rendszer nem volt progresszív a népesség alapján történő átalányadózás miatt, ami szabályozta az adórendszer hozamát. Az állam szempontjából ez nem volt kifizetődő, mivel a fix adóösszeg esetén a lakosság körében bekövetkező bevételnövekedés a polgárok zsebében maradt. A fix adóösszeg és az azon felül fennmaradó bevétel birtoklása nagy motivációt jelentett a termelésre. Az ókori Kína, Egyiptom és Görögország adórendszerének jellemzőit az 1.1. ábra mutatja be.

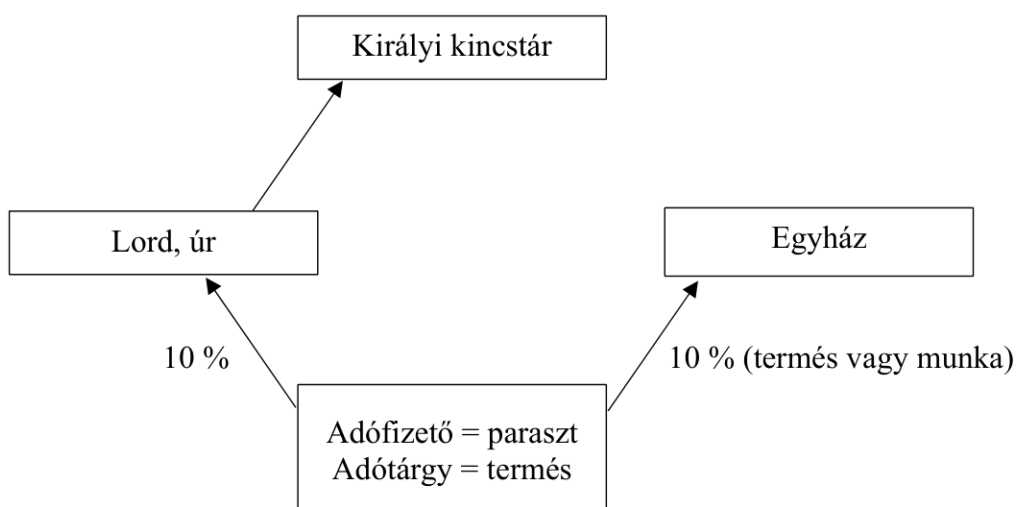
1.1. ábra **Az ókori államok adórendszere**

Forrás: saját szerkesztés [17] és [18] alapján

Középkori adórendszer Angliában és Amerikában. 1066 után Hódító William Angliában megalkotta a földadó egy kezdetleges formáját, amely a birtokolt földterület és annak értéke alapján határozódott meg. Ezt rögzítették a „Domesday Book”-ban, amely az értékbecslők vezetésével készült, de a lakosság „Doomsday Book”-nak, azaz „Ítéletnap Könyvének” nevezte.

A XIII. században János király adóvisszaélései miatt született a Magna Charta, ami kimondta, hogy az adókat csak bárói közös beleegyezéssel lehetett beszedni. A későbbi időkben, 1290 után bevezették a személyi vagyonadót, de a legszegényebbek, akiknek vagyonbecslése kevesebb volt, mint 1 shilling, mentesültek az adó alól. Az

egyház is kivételt képezett, valamint bizonyos tárgyak, mint a lovagi páncél és a kereskedő tőkéje.

1.2.ábra **Középkori Anglia adózási mechanizmusa**

Forrás: saját szerkesztés [8] alapján

Az évi átlagadó körülbelül 2 shilling volt, ami egy paraszt számára két napi bérnek felelt meg. Azonban a gazdagabb lakossági réteg, akik gyakran több rezidenciával rendelkeztek, megpróbálták elkerülni vagy csökkenteni az adóterheket, vagyonukat átcsoportosítva.

A XVI. századra már a királyi földeket is adóztatták. Az adórendszer változása folytatódott, és 1662 és 1689 között az értékbecslők felértékeltek minden lakás tűzhelyeinek számát és méretét, ami az adó alapjául szolgált. Azonban ezt az adót a lakosság ellenkezése miatt később megszüntették.

1.1.táblázat

Anglia adórendszerében felmerülő mérföldkövek

Nº	Időszak	Jellemző
1.	XI. sz., Hódító William uralkodása	<ul style="list-style-type: none"> • kezdetleges földadó; • „Domesday Book”.
2.	XIII. sz., János király uralkodása	<ul style="list-style-type: none"> • Magna Charta – korlátozta a király bevételi jogkörét; • személyi jövedelemadó; • az egyház adómentességet kap.
3.	XVII. sz.	<ul style="list-style-type: none"> • tűzhelyadó bevezetése és megszüntetése.

Forrás: saját szerkesztés [8] alapján

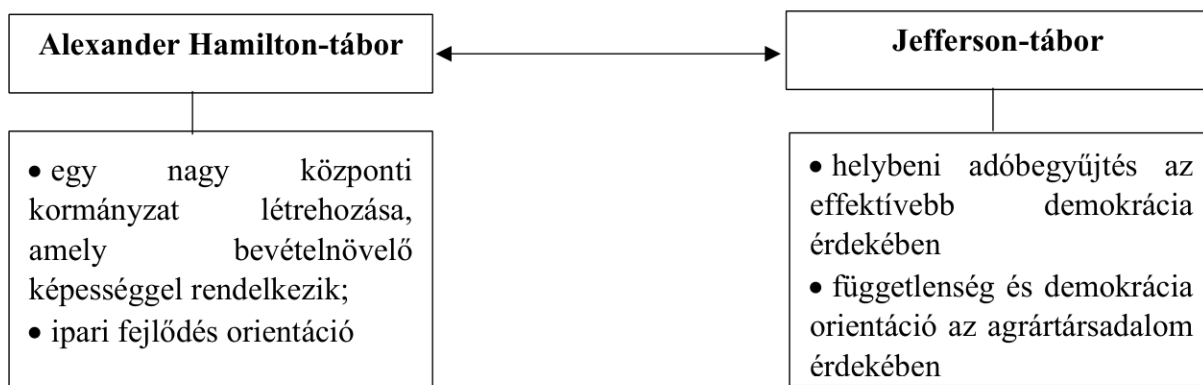

1.3.ábra **Anglia adórendszerében felmerülő mérföldkövek**

Forrás: saját szerkesztés [8] alapján

Így az adózási gyakorlat Angliában idővel alakult és változott, több adó típusa is megjelent és eltűnt a társadalmi és gazdasági körülményekhez igazodva.

Az angol gyarmatok a forradalom idején megállapodtak abban, hogy az adókat állami kvóta alapján emelik meg. Ez a rendszer azonban nem működött, az államok sokszor nem teljesítették a kvótát. Az amerikai alkotmány vitája során a küldöttek a bevételek kérdésével foglalkoztak. Egy nemzeti vagyonszó adó bevezetését szorgalmazták, de a déliek nagybirtokosainak érdekei miatt nem sikerült a kiegyezés. Az alkotmány adózási záradéka kimondta, hogy minden közvetlen adót a lakosság szám alapján kell felosztani az államok között. Végül a szövetségi kormányzat elsődleges bevételi forrásai a polgárháborúban a vámok és az állami földterületek eladásából származtak. A különböző nemzeti adók bevezetésének kísérletei két tábor létrejöttéhez vezettek: a Jefferson- és az Alexander Hamilton-táborokhoz.

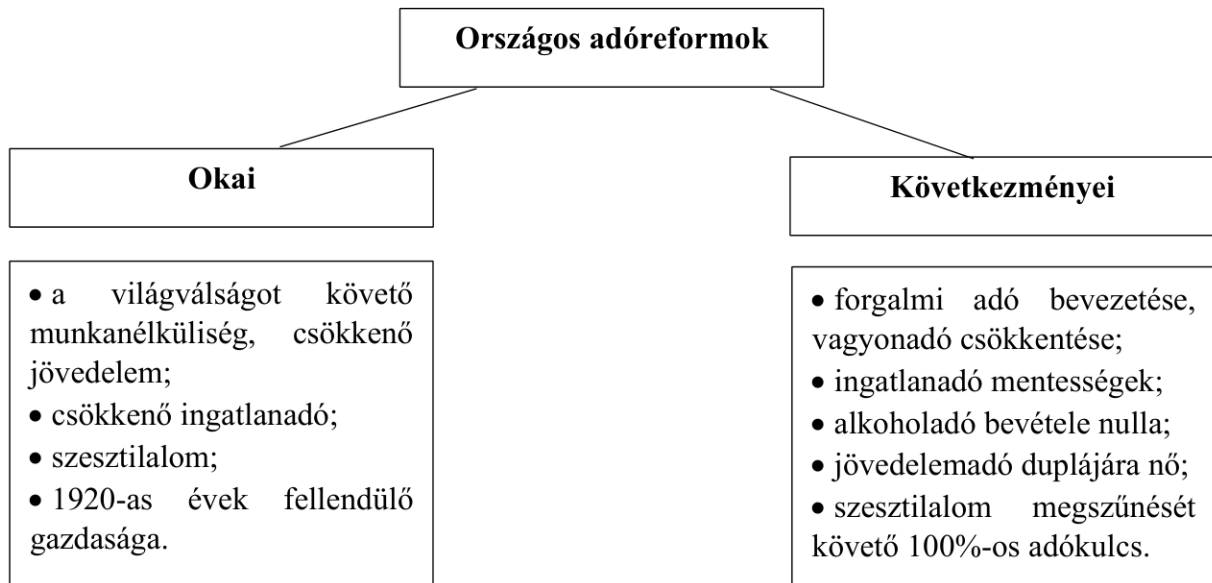
1.4.ábra Az Alexander Hamilton- és Jefferson-tábor nézetei

Forrás: saját szerkesztés

Hamilton volt az USA első pénzügyminisztere, az ország pénzügyi zsenije, a mai kapitalista rendszer alapjainak megteremtője, azonban az adózás kérdése nehézségeket okozott pártja számára.

A Washington- és Adams kormány különböző nemzeti adókat próbált bevezetni, amelyek olyan lázadásokat szítottak, mint a whisky- és fries lázadás. A francia háborútól tartva John Adams ablakadót vezetett be az állam bevételeinek növelése érdekében. Az értékbecslőknek az ingatlanok ajtó- és ablakai alapján kellett meghatározniuk ezen adó mértékét. John Fries lett ezen adó ellen lázadók vezetője, akik csoportokba verődve megfélemlítették az értékbecslőket, sőt fogva is tartották őket. Irataikat pedig megsemmisítették.

Az 1900-as évek végére széles körben elterjedt az a nézőpont, hogy az USA adórendszere nem képes méltányosan megadóztatni bonyolult gazdaságát. Különböző reformmozgalmak indultak a forgalmi és jövedelemadók bevezetésére, valamint a vagyonadóra való támaszkodás csökkentésére. Ezen reformtörekvések egy része a személyi vagyonadó csökkentését célozta meg, különösen a lakástulajdonosok és az immateriális javak esetében. Az említett adóváltoztatásokat Cleveland, McKinley, Roosevelt, Wilson és más elnökök is elkezdtek szorgalmazni. Az Amerikában elengedhetetlenné váló adóreformok okai és következményei az 1.5. ábrán láthatóak [8].

1.5.ábra Az USA országos adóreformjainak okai és következményei

Forrás: saját szerkesztés [8] alapján

Az adórendszer fejlődése szorosan kapcsolódik a társadalom és a gazdaság változásaihoz. Az adóztatás már az ókori civilizációkban is létezett, de az adórendszer modernizálása a középkori Európa fejlődésével vette kezdetét. Az ipari forradalom és a globalizáció új kihívások elé állították az adórendszereket - az adózás mai formája számos innováció eredménye.

Az adók fontos szerepet töltenek be a közösségek életében, mivel biztosítják a központi kormányzatok számára a szükséges forrásokat a közszolgáltatások finanszírozásához. Az adórendszer hatékony működése alapvető fontosságú a gazdasági növekedés és az egyenlőtlenség csökkentése szempontjából.

Az adóztatás napjainkban számos formában létezik, és a modern adórendszer összetett szabályozórendszer, amely magában foglalja a jövedelemadót, az áfát, a társasági adót és számos más adónemet. Az adórendszer fejlődése azonban nem ér véget, és a technológiai forradalom új lehetőségeket teremt az adóztatás terén, például az online adózási lehetőségek és a blokklánc technológia felhasználása.

Az adórendszer fejlődése folyamatosan alkalmazkodik az új gazdasági környezethez, és ez a folyamat elengedhetetlen ahhoz, hogy az adóztatás hatékonyan hozzájáruljon a társadalom és a gazdaság fejlődéséhez.

Ukrajna adórendszerének kialakulása az államiság létrejöttének nehéz körülményei között zajlott. Az adóbegyűjtés, mint az ország társadalmi-gazdasági fejlődésének szabályozására szolgáló eszköz alkalmazásának terén nem volt megfelelő tapasztalat. Ukrajna fennállásának több, mint 30 éve alatt, adórendszerének fejlődését négy korszakra bonthatjuk, amelyet egyes kutatók három vagy öt érára is tagolnak.

Az 1.2. táblázatban látható harmadik csoportosítás a legaktuálisabb. Mindhárom csoportosítás esetében az első három korszak megegyezik, mivel a kutatók az adórendszer módosításait és reformjait vették alapul.

1.2.táblázat

Ukrajna adórendszerének történelmi korszakai

Nº	Kutató	Korszakok
1	Fedoszov V. [9]	1991-1993 Saját adórendszer kialakítása; 1994-1997 Adórendszer harmonizálása a piaci viszonyokkal; 1998-tól Adórendszer fejlesztése az átmeneti gazdasági feltételeknek megfelelően.
2	Tkacsenko A.V. [19]	1991-1993 Saját adórendszer kialakítása; 1994-1999 Az adórendszer minőségi aktualizálása; 2000-2009 Ukrajna „Az adórendszerről” szóló törvényének korrigálása (adók és díjak); 2010- napjainkig Ukrajna Adókodekének elfogadása, az adórendszer reformja.
3	Voloscuk M.H., Matyola I.I., Karabin T.O., Bilas O.V. [10]	1991-1994 Ukrajna „Az adórendszerről” szóló törvényének elfogadása, új adók; 1994-1999 Az adórendszer jelentős korszerűsítése, korrigálása; 2000-2010 Adóreformok és Adókodekx megalakulása; 2010-2015 Adóreformok a gazdasági tevékenység ösztönzésére, kedvező feltételek megteremtésével; 2015- napjainkig Folyamatos módosítások az adótörvényekben.

Forrás: saját szerkesztés

Az ország függetlenségének kikiáltása után (1991) egy kezdetleges adórendszert hoztak létre. A költségvetés fő bevételi forrása a forgalmi adó volt, amelyet a kiskereskedelmi árengedményekkel csökkentett kiskereskedelmi árak és a

nagykereskedelmi árak közti különbségek határoztak meg. Ebből kifolyólag két árlista volt: kiskereskedelmi és nagykereskedelmi. Az általános fogyasztási cikkek esetében a forgalmi adót a régiók pénzügyi hatóságai által kidolgozott adókulcsok szerint állapították meg [10, 24-26. o.].

1991-1994. Az adórendszer kialakulásának első szakasza az 1991. június 25-én jóváhagyott „Az adórendszerről” szóló törvény hatályba lépésével és az új adónemek (általános forgalmiadó – 1992.02.21.; jövedéki adó – 1991.12.18) megjelenésével vette kezdetét. Az Áfa adókulcsa 28 % volt, és az áru értékének 21,87 %-ába került beszámításra. 1992. december 16-án adórendeleteket adtak ki „A vállalkozások és szervezetek nyereségadójáról”, „A személyi jövedelemadóról”, később pedig „A helyi adókról és illetékekről”. Ezek által bevezettek 2 helyi adót és 14 helyi díjat [10, 26-28. o.].

1994-1999. 1994. február 2-án elfogadták Ukrajna „Az Ukrán SzSzk „Az adórendszerről” szóló törvényének módosításáról és kiegészítéséről”, az 1994. december 28-i „A vállalkozások nyereségadójától” és az 1994. december 22-i „A magánszemélyek – adófizetők és más kötelező befizetések állami nyilvántartásáról” szóló törvényeket. Ez határozta meg először az adó, a díj, a kötelező befizetés fogalmát, részletezte az adó elemeit, mint az adóalany, adófizető, adóalap és az adómértéket.

Törvény által először osztották fel az adókat két nagy csoportra, állami- és helyi adókra és díjakra.

Az áfa adókulcs 20 %-ra csökkent és 16,67 %-ban került beszámításra az áru értékébe. A jövedékiadóköteles termékek jegyzékét és adókulcsát a Miniszteri Kabinet rendelete, majd a Legfelsőbb Tanács állapította meg, azonban ezeket folyamatosan változtatták. Jövedékiadómentességet kaptak a vallási és társadalmi szervezetek, a fogyatékkal élők és futball klubok. 1997-ben az Áfáról, nyereségadóról és gépjármű tulajdonadóról külön törvények léptek életbe [10, 28-33. o.].

2000-2010. Az adóreformok korszakában új adótörvényeket fogadtak el és változtatásokat hajtottak végre a meglévőkön. Az addigi 10-től 40 %-ig terjedő személyi jövedelem adókulcs, amely a jövedelem mértékétől függött, egységes, 15 %-

osra változott 2006. január 1-ig. A vállalkozás nyereségadójának adókulcsa pedig 30 %-ról 25 %-ra csökkent.

2010. december 2-án Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa elfogadta Ukrajna Adókodexét. Az egyszerűsített adórendszer fejezete azonban nem volt megfelelő ezért még ez évben felülvizsgálták és új kiadásban, 2012. január 1-én tették közzé. Az Adókodex előtt 28 állami és 14 helyi adóból és díjből állt az adórendszer. Hatályba lépése után 17 állami és 5 helyi adó és díj maradt hatályban [10, 33-37. o.].

2010-2015. Az adórendszer fejlődésének következő szakaszában újabb reformok léptek életbe, amelyek inkább reálisak voltak, mint formálisak. Az adók és díjak száma a felére csökkent: 7 állami és 4 helyi (lásd 1.3. táblázat).

1.3. táblázat

Állami- és helyi adók változása az Adókodex hatályba lépésével

Időszak Adófajta	Adókodex után (2010)	Napjainkban (2023)
1	2	3
Állami adók és díjak	<ul style="list-style-type: none"> - nyereségadó; - személyi jövedelemadó; - általános forgalmi adó; - jövedéki adó; - gépjármű első bejegyzésének díja; - ökológiai adó; - kőolaj és kőolajszármazékos termékek, földgáz és ammónia fő olajvezetéken történő szállítási díja; - termőföld használati díja; - földadó; - Ukrajna rádiófrekvenciájának használati díja; - vízhasználati díj; - erdei erőforrás használati díja; - fix mezőgazdasági adó; - szőlőtermesztés, kertészet és komlótermesztés díja; - villamosenergia- és fűtési díj célfelhasználás esetén, kivéve azt az villamosenergiát, amelyet energiatermelő egység állított elő; - a földgáz tarifájához kapcsolódó célzott pótdíj. 	<ul style="list-style-type: none"> - nyereségadó; - személyi jövedelemadó; - általános forgalmi adó; - jövedéki adó; - ökológiai adó; - használati/bérleti díj; - vám.
Helyi adók és díjak	<ul style="list-style-type: none"> - ingatlanadó, kivéve a földadó; - egyéni adó; - bizonyos vállalkozói tevékenység díja; - gépjármű parkolói díj; - turisztikai díj. 	<ul style="list-style-type: none"> - vagyonadó; - egyéni adó; - gépjármű parkolói díj; - turisztikai díj.

Forrás: saját szerkesztés [10, 35-36. o.] alapján

Az ukrán adórendszer története 5 korszakra osztható a már fent említett 1.2.táblázatban felsorolt kutatások alapján. Az első korszak 1991-ben vette kezdetét az általános forgalmiadó és a jövedéki adó bevezetésével, valamint az adórendszerrel

szóló törvény elfogadásával. A második korszak 1994-ben indult, amikor az adó, díj és kötelező befizetés forgalmát részletezték az adó elemeivel együtt. Az adókat két nagy csoportra osztották, az állami- és helyi adókra és díjakra. Az adókulcsokat az állami és helyi hatóságok határozták meg. Az adórendszer harmadik periódusa az adóreformok korszaka, amelyben új adótörvényeket fogadtak el, és változtatások történtek a meglévő adókban. Az adórendszer egyszerűsítése érdekében 2010-ben elfogadták az Adókodeket. A negyedik korszak a reális adók érája, amikor az adók és illetékek száma felére csökkent. Az ötödik periódus pedig a 2015-től végrehajtott adórendszerbeli változásokat foglalja magába napjainkig.

1.6.ábra Ukrajna adórendszerének fejlődési szakaszai

Forrás: saját szerkesztés

Ukrajna adórendszerének kialakulása függetlenségének kikiáltásával vette kezdetét. 1991-ben az országban számos törvény és határozat került elfogadásra az újonnan megalakult állam gazdasági-pénzügyi helyzetének stabilizálása és fellendítése

érdekében, mint például a 1991-es Az adórendszerről, A külgazdasági tevékenységről, A vállalkozásról, az 1992-es Információról és egyéb változásokról szóló rendeletek.

A második szakaszban végbement a már korábban elfogadott Az adórendszerről és A vállalkozásról szóló törvények módosítása és kiegészítése, illetve hatályba lépett a nyereségadóról szóló törvény és annak változtatásai. 1996-ban változásokat hajtottak végbe az állami vámot érintő kérdésekben is.

A 2000 és 2010-es év közti időszak az adóreformok korszaka, amelyek az Adókodekx megalkotását eredményezték. Ez a mérföldkő az állami adórendszer egészét megerősítette: megfogalmazta az adó és annak jellemzőinek fogalmát, az adózás rendjét, az állami és helyi adónemek sajátosságait, az adóbeszámoló elkészítésének és benyújtásának menetét. Ezt követte a vállalkozói tevékenység kedvezővé tétele a gazdasági egységek számára. Az adók és díjak száma jelentősen lecsökkent, egyes adónemek adókulcsával összhangban. Létrejött egy az egyszerűsített adórendszer, amely a kisvállalkozók számára kedvezőbb kötelezettségeket szabott meg.

2015 és 2019 között Ukrajna különböző nehézségekkel nézett szembe mind gazdasági, mind politikai téren. Az Adókodekx fejezeteiben számtalan változás ment végbe. 2015-ben ez főként a vagyon- és jövedelemadókat érintette. 2019-re az államok közt létrejött nemzetközi szerződések is nagy szerepet játszottak az adózásban, mivel figyelembe kellett venni már nem csak a nemzeti, de a nemzetközi adórendszereket is. Kezdetét vette a többszörös adózás elkerülésének kidolgozása.

A 2020-ban életbe lépő, Covid19 járvány által előidézett, pandémia következtében rendkívüli rendelkezések léptek hatályba. Ezek az ideiglenesen vagy permanensen fennálló szabályozások megnehezítették a gazdasági egységek könyvelését, ezáltal adózását is. 2020 decemberében az áfa már meglévő adókulcsai egy újabbal bővültek ki, a törvény által meghatározott gazdasági termékekre vonatkozó 14%-os rátával. A pandémiából kilábalva, 2022-ben újabb nehézségbe ütközött az állam a hadi állapot kitörése következtében, ami, a pandémiához hasonlóan, számtalan ideiglenes rendelkezés lépett hatályba az adózást és számvitel illetőleg egyaránt, ami még inkább megnehezíti a rendszer átláthatóságát.

1.2. Az adózás fogalma, alapelvei és funkciói.

Az adók fogalmát számtalan belföldi és külföldi szakirodalom taglalja, amelyeket az 1.4. táblázat mutatja be. Ezek megközelítése lehet pénzügyi, gazdasági, pénzügyi-gazdasági és jogi szempontból megfogalmazva.

1.4. táblázat

Adó fogalma különböző szakirodalom alapján

Nº	Forrás	Meghatározás	Szem-pont
1	2	3	4
1	Finance strategists [20]	Az adó egy kötelező befizetés az állami és szövetségi kormányok számára, amelyet valakinek a bevételére és üzleti nyereségére vetnek ki, és hozzáadják bizonyos áruk, szolgáltatások vagy tranzakciók költségeihez.	PÉNZÜGYI
2	Nemzeti Adó- és Vámhivatal [21]	Egyfajta közteher, amit a törvényben rögzített mértékben és időben kell fizetni az államnak, hozzájárulva az állami kiadások, ellátások finanszírozásához.	
3	Petrov J.V., Kovalchuk A.T. [22, 118 o.]	A természetes- és jogi személyek által a költségvetésbe befizetett, a legfelsőbb törvényhozó szerv által meghatározott kötelező kifizetés, előre meghatározott összegben és határidőn belül.	PÉNZÜGYI- GAZDASÁGI
4	Fritz Neumark, Maria S. Cox, Charles E. McLure [23]	Kormányzati szervezet által az adófizetőkre (természetes- és jogi személyek) kivetett kötelező pénzügyi díj vagy más típusú illeték, amelyet a kormányzati kiadások és különböző (regionális, helyi vagy nemzeti) közkiadások finanszírozása érdekében vetnek ki.	GAZDASÁGI
5	InvestingAnswers [24]	A polgárok által a kormányoknak fizetendő kötelező befizetés. A befizetések a közérdeket szolgáló projekteket és kiadásokat finanszírozzák.	
6	Tompa Krisztián [14, 11.o.]	Az adó egy olyan közteher jellegű befizetés, amelyet a személy saját jövedelme, vagyona terhére és az államháztartás valamely alrendszere javára köteles megfizetni. Az állam, illetve annak intézményrendszerén belül az adóhatóság pedig jogosult az ilyen fizetési kötelezettségeket megállapítani és az adót beszedni, behajtani.	
7	Vigvári András [25]	Törvény által megállapított, az államnak teljesítendő fizetési kötelezettség, amelynek megfizetése nem teremt az állammal szemben közvetlen jogosultságokat. Közgazdasági hatás szempontjából minden közjogi bevételt adónak tekinthetünk.	

Forrás: saját szerkesztés

1	2	3	4
8	Lentner Csaba [26, 12.o.]	Az adó a modern állam működésének alapfeltétele. Azegyen szempontjából a szervezett társadalom fenntartásához való hozzájárulás. Az állam által nyújtott szolgáltatások fedezete, amely a polgárok biztonságos létezését és a gazdaságiszereplők kiszámítható tevékenységét biztosítja.	GAZDASÁGI
9	Mahopets O.A. [27, 167.o.]	Ez a kötelező állami befizetés, amelyet törvényileg az állam határoz meg, és amelyet az állami struktúrák fizetnek minden tartományban. Ezek a pénzek centralizált pénzalapokban gyűlnek össze a bruttó hazai termék értékének egy részének újraelosztása és az állam által vállalt feladatok anyagi támogatása céljából.	
10	Ukrajna Adókodexe (6.1. cikkely) [28]	Olyan kötelező, feltétel nélküli befizetés a megfelelő költségvetésbe vagy egy egységes számlára, amelyet az adófizetőkre e kódex alapján vetnek ki.	JOGI
11	Szabó Ildikó [29]	Adónak tekintjük a fizetési kötelezettséget, amely: <ul style="list-style-type: none"> – az adóval, a járulékkal, az illetékekkel összefüggő, – a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalap, a Nyugdíjbiztosítási Alap, az Egészségbiztosítási Alap vagy az önkormányzat javára teljesítendő, és – törvényen alapul. 	
12	Dr. Szilovics Csaba [15, 14.o.]	Az adó a társadalom oldaláról nézve a modern állami működés alapfeltétele, az adóalanyok felől tekintve a közösségi szolgáltatásokhoz való hozzájárulást, ugyanakkor vagyonuk korlátozását jelenti. Az adó azoknak a szolgáltatásoknak és társadalmi kötelezettségvállalásoknak az ára, amelyeket az állam a közösség érdekében, illetve nevében vállal és teljesít.	

Forrás: saját szerkesztés

Kassay Stefan az adókat 4 különböző szempont szerint fogalmazta meg [30]:

- politikai – az adó a társadalom hatalmon lévő csoportjának eszköze, melyek segítségével megvalósítja érdekeit;
- szociális – ennek alapján értékelhetjük, hogy milyen az adók hatása az adóalanyokra és fogyasztókra, milyen az adók átcsoportosításának hatása a közvetlen adózásból a közvetett adózásba, és ennek milyen szociális hatásai vannak;
- jogi – az adó kötelező befizetés, melyet törvény szabályoz;

- gazdasági-pénzügyi – milyen szerep jut az adóknak az államháztartás bevételi oldalának biztosítása szempontjából, az adó, mint a piacgazdaság egyik eszköze, az adó megítélése nemzetközi szempontból.

Az adó lényege az állam által az adózóktól beszedett pénzbeli kötelezettség. Az adó fizetése az adózók jogi kötelessége, amelynek megsértése büntetést von maga után. Az adók fizetése az állam működésének, költségvetésének, valamint a közszolgáltatások biztosításának egyik alapvető forrása.

Jogi szempontból az adózás jogi keretrendszere tartalmazza az adóztatásra vonatkozó szabályokat és előírásokat, valamint az adózók jogait és kötelességeit. Az adózók jogait és kötelességeit szabályozó jogszabályok garantálják az adóztatás tisztességes és igazságos rendszerét.

Gazdasági szempontból az adók befolyásolják az adózók és a gazdaság viselkedését. Az adók befolyásolják az adózók kereskedelmi és pénzügyi döntéseit, amelyek hatással vannak a gazdaság növekedésére és stabilitására. Az adózás gazdasági hatásai a gazdaságpolitikai célok elérése érdekében is felhasználhatók.

Számviteli szempontból az adók befolyásolják az adózók és az állam számviteli rendszerét. Az adók fizetése az adózók számára kötelező kiadás, amelynek könyvelése része az adózók könyvelési rendszerének. Az állam számviteli rendszere pedig tartalmazza az adók bevételeinek és kiadásainak könyvelési rendszerét.

Az adózásnak tehát jogi, gazdasági és számviteli szempontból is jelentősége van. Az adók befolyásolják az adózók és az állam gazdasági helyzetét és döntéseit, valamint az állam költségvetésének és a közszolgáltatások biztosításának forrásait. Az adóztatásnak számos célja lehet, mint például a gazdasági növekedés elősegítése, a társadalmi egyenlőség biztosítása és az állam költségvetési stabilitásának megteremtése. Az adóztatás hatékony és igazságos rendszerének megteremtése érdekében a jogi, gazdasági és számviteli szempontokat egyaránt figyelembe kell venni.

Az adóról szóló meghatározások hasonlítanak egymásra abban, hogy mindegyikük kiemeli az adó lényegét, mint kötelező befizetést, amelyet a költségvetésbe fizetnek, és amely hozzájárul az állami kiadásokhoz, szolgáltatásokhoz

vagy más közkiadásokhoz. Az alábbiakban összefoglalva a következő hasonlóságokat és különbségeket figyelhetjük meg.

Hasonlóságok:

1. Kötelező fizetés: Minden meghatározás hangsúlyozza, hogy az adók befizetése kötelező, és a törvényes előírások szerint kell teljesíteni.
2. Állami és szövetségi kormányok számára: Az adók mind az állami, mind a szövetségi kormányok finanszírozását szolgálják.
3. Bevétel és nyereség: Az adókat valakinek a bevételére és/vagy üzleti nyereségére vetik ki.
4. Közkiadások finanszírozása: Az adók hozzájárulnak az állami kiadások, ellátások, projektek finanszírozásához.

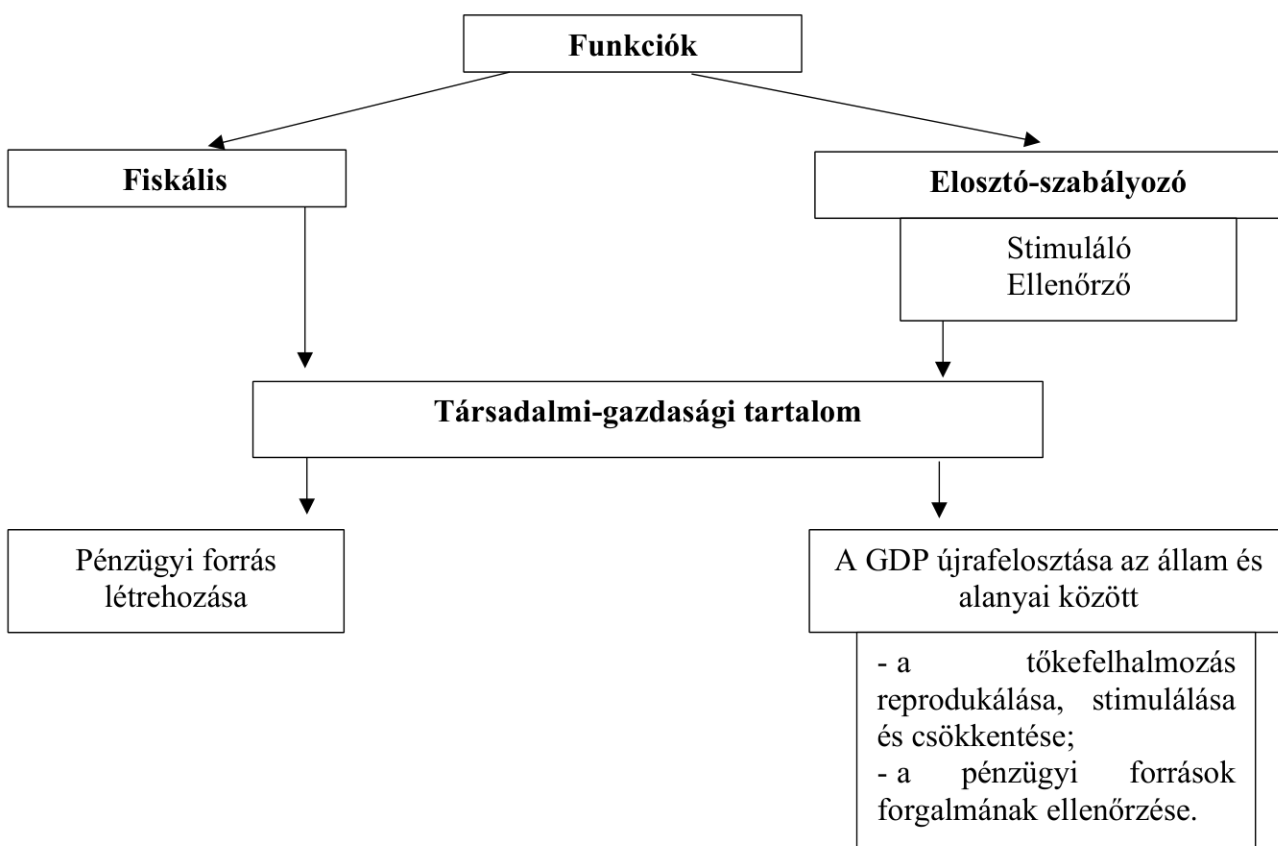
Különbségek:

1. Kivetési alap: Néhány meghatározás említi az adók kapcsolatát bizonyos áruk, szolgáltatások vagy tranzakciók költségeivel (első meghatározás), míg mások csak általánosan beszélnek a bevételről és nyereségről (harmadik meghatározás).
2. Közteher: Néhány meghatározás hangsúlyozza az adókat, mint közterheket, míg mások inkább a költségvetésbe fizetendő kötelező befizetésekként írják le.
3. Alkalmazás: Az adókat természetes és jogi személyekre egyaránt kivetik (harmadik, negyedik, hatodik meghatározás), vagy pedig kifejezetten a polgárok által fizetendő kötelező befizetésekként írják le (ötödik meghatározás).
4. Jogosultságok és hatások: Néhány meghatározás említi az adófizetési kötelezettségek jogi aspektusait és az adóhatóság jogosultságát (hatodik, nyolcadik meghatározás), míg mások a közgazdasági hatásokra és a közösségi szolgáltatásokhoz való hozzájárulásra összpontosítanak (hetedik, kilencedik meghatározás).
5. Adókodeks: Az adókat különböző jogszabályok, például adókodeks alapján vetik ki (tizedik, tizenegyedik meghatározás).

Összességében minden meghatározás hangsúlyozza az adók fontosságát a költségvetés finanszírozásában és az állami tevékenységek támogatásában, míg kisebb eltérések vannak a részletekben és a megközelítésben.

Az adózási folyamat megértéséhez elengedhetetlen ismerni az elemeit: adófizető; adótárgy; adóalap; adófelszámolás; adózási időszak; adófizetési határidő és eljárás; az adófelszámolási és -befizetési beszámolók benyújtásának határideje és folyamata. Ezek az elemek adónemenként eltérőek és Ukrajna Adókodexe által meghatározottak. Ezen kívül, megsértésük következményei is itt találhatóak.

Az adók jelentősége, mint gazdasági kategória, funkcióiban nyilvánul meg. Az adórendszer része a pénzügyi rendszernek, ennél fogva funkciói a pénzügyi funkciókból erednek. Két fő funkcióval rendelkezik: fiskális és szabályozó (elosztó-szabályozó).

1.7.ábra **Az adók funkciói**

Forrás: saját szerkesztés [31 , 18 o.] alapján

A fiskális funkció lényege az adók és illetékek költségvetést feltöltő tulajdonságában rejlik, minden szinten, és ennek megfelelően az állami bevételi források feltöltését eredményezi. Biztosítja [32, 10 o.]:

- a bevételek és kiadások kiegyensúlyozását az állami költségvetésben;
- az adókból származó bevételek egyenlő elosztását az állami költségvetés szektorai között;
- a szociális biztonság és a szociális garanciák regionális szintjének stabilizálása;
- a szociális infrastruktúra magas szintjének elérése az országban és a szociális garanciák szintjének elérése a régiókban;
- a tudomány, az oktatás, az egészségügy, a védelem és a kormányzat igényeinek kielégítése.

Az adórendszer fiskális funkciója megfelel a nemzeti szükségleteknek, a szabályozási funkció pedig segít ellensúlyozni a túlzott fiskális nyomást, azaz olyan hatékony mechanizmusokat hoz létre, amelyek kiegyensúlyozzák az állam gazdasági érdekeit.

Az adók szabályozó funkciójának lényege az állam azon képessége, hogy az adómechanizmuson keresztül biztosítja a társadalmi-gazdasági viszonyok szabályozásának folyamatát. Az állam az adókulcsok és az adókedvezmények segítségével próbálja szabályozni a tőkefelhalmozás folyamatát, a fizetőképesség szintjét, a bővített reprodukció ütemét, a szegények védelmét és a jövedelem újraelosztását. A szabályozási funkció elsősorban a társadalom gazdasági és társadalmi folyamataira összpontosít.

Kneitner Lea, okleveles nemzetközi és igazságügyi adószakértő az adók következő funkcióit határozta meg [33]:

- fedezeti – legfontosabb funkció, az állami (önkormányzati) kiadások fedezetének biztosítása, ezáltal az államháztartás egyensúlyának és az állami rendszerek működésének fenntartása;
- befolyásolási - az adókat és adókedvezményeket az állam (önkormányzat) a piaci szereplők magatartásának befolyásolására is használhatja. Ha társadalmi vagy állami igény mutatkozik egyes viselkedésformák szankcionálására, akkor megoldás lehet az ehhez kapcsolódó adók mértékének jelentős megemlése. Az adókedvezmény ezzel ellentétes, ösztönző hatás kifejtésére „használható”;

- Elosztási vagy arányosítási funkció - az állam egyik legfontosabb feladata a jövedelmek újraelosztása (redisztribúció). Az adók ebben éppen olyan fontos szerepet játszanak, mint a rendszer másik oldalán a szociális juttatások. Az arányosítás fogalma kissé eltér ettől: ebben az esetben az állam az „igazságtalanul” szerzett jövedelmek elvételére törekszik. Ezek beazonosítása persze korántsem egyszerű és egyértelmű.

Az adókat 7 jellemző alapján csoportosíthatjuk [31, 25. o.]:

1. *Állami struktúrája alapján (az adót kivető struktúra):*

- a. állami – kötelező befizetés, amelyet a felsőbb szervek határoznak meg egységes állami adókulccsal, függetlenül melyik költségvetésbe (állami vagy helyi) írják jóvá;
- b. helyi – helyi hatóságok állapítják meg, kifizetésük a meghatározott területen jóváírt adókulcs szerint történik.

2. *Adózási forma alapján:*

- a. közvetett – termékekhez, árukhoz és szolgáltatásokhoz kapcsolódnak, azok díját terhelik. Nem függ az adófizető jövedelmétől;
- b. közvetlen – közvetlenül az adófizetőkhöz kapcsolódnak és a jövedelmükből számolják ki, összege közvetlenül függ az adózás tárgyának értékétől.

3. *Az adótárgy gazdasági tartalma alapján:*

- a. jövedelmi adó – a kapott tiszta bevételtől függ;
- b. fogyasztói adó – termék, munka és szolgáltatás használatától, fogyasztásától függ;
- c. vagyon és egyéb forráshasználati adó – konkrét vagyontípusok tulajdonlásából származó adó.

4. *Adózási mód alapján:*

- a. osztó – az állami bevétel meghatározását követően, ezt az összeget területekre, majd adófizetőkre leosztva írják jóvá;
- b. fizetés szerinti – az adókulcsok megállapítása által írják jóvá az adók mértékét.

5. *Adókulcs típusa alapján:*

- a. fix (arányos);
- b. progresszív;
- c. regresszív.

6. *Adófizető alapján:*

- a. jogi személy – nyereségadó, áfa, jövedéki adó;
- b. természetes személy – személyi jövedelemadó;
- c. kombinált – vagyonadó.

7. *Finanszírozási forrás alapján:*

- a. értékesítésből származó bevétel – jövedéki adó, áfa;
- b. levonás az egységes szociális járulékból;
- c. nyereség – vagyonadó, földadó.

Az adók két fő funkcióval rendelkeznek: fiskális és szabályozó. A fiskális funkció célja az állami bevételi források biztosítása és a költségvetési kiegyensúlyozás. A szabályozó funkció révén az adórendszer segít az államnak szabályozni a gazdaságot és társadalmi viszonyokat. Az adók további funkciói közé tartozik a fedezeti funkció, az állami kiadások fedezése, a befolyásolási funkció, a piaci szereplők magatartásának befolyásolása, valamint az elosztási funkció, az igazságosabb jövedelemelosztás elősegítése. Ezen funkciók összehangolt működése hozzájárul a költségvetés fenntartásához, a gazdasági folyamatok szabályozásához és az igazságosabb társadalmi-gazdasági viszonyok kialakításához.

1.3. Az adózás folyamatának normatív-jogi szabályozása.

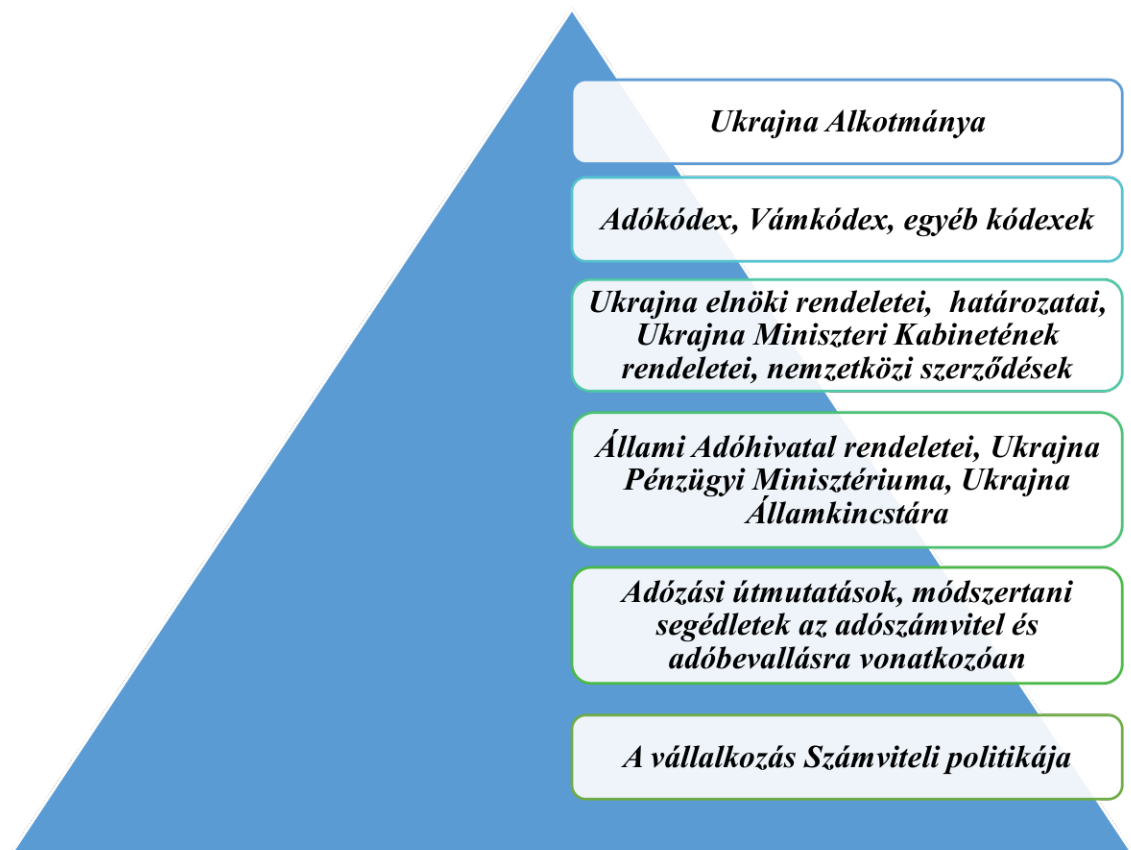
Minden ország rendelkezik saját adórendszerét előíró és befolyásoló jogszabályokkal. Magyarországon különböző törvények, míg Ukrajnában a kódexek, törvények, rendeletek és egyéb normatív-jogi dokumentumok szabályozzák az adórendszert.

Magyarországon a következő adózással kapcsolatos jogszabályok vannak hatályban:

- 1990. évi C. tv. a helyi adókról (Htv.) [34];

- 1990. évi XCIII. tv. az illetékekről (Itv.) [35];
- 1991.évi XLIX. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról [36];
- 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról [37];
- 2000. évi C. törvény a számvitelről (Számv. tv.) [38];
- 2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról, és a végelszámolásról [39];
- 2013. évi V. törvény a polgári törvénykönyvről [40];
- 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól [41];
- 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről [42];
- 2017. évi CLI. törvény az adóigazgatási rendtartásról [43];
- 2017. évi CLIII. törvény az adóhatóság által fogatosítandó végrehajtási eljárásokról [44];
- 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet az adóigazgatási eljárás részletszabályairól [45];
- 87/2012. (XI. 30.) Főv. Kgy. rendelet a helyi iparűzési adóról [46];
- 31/1994.(VI.10.) Főv. Kgy. rendelet a helyi idegenforgalmi adóról [47];
- 71/2013. (X. 14.) Főv. Kgy. rendelet az építményadóról [48].

Ukrajna adózási jogszabályainak hierarchiáját az 1.8.ábra mutatja be.

1.8. ábra **Ukrajna adózását szabályozó normatív-jogi dokumentumok**

Forrás: saját szerkesztés

Ukrajna adórendszerét az állami és helyi adók és díjak összessége alkotja és 3 alrendszerre oszlik: az adójogszabályok alrendszerére; a végrehajtó hatóságok alrendszerére, amelyek adókat, díjakat és célirányú szociális juttatásokat gyűjtnek be; az adók, díjak és célirányú szociális juttatások adminisztrálásáért felelős alrendszerre.

Az adójogszabályok alrendszeréhez tartozik az Adó- és Vámkodekxek, az egységes szociális hozzájárulásokkal érintő törvények, az adózást érintő nemzetközi szerződések, illetve egyéb adózást érintő normatív-jogi dokumentumok. A végrehajtó hatóságok alrendszerét az Állami Pénzügyi Hatóság képezi. Az adminisztrációs alrendszer pedig magába foglalja az adófizetők és adóbevételek számvitelét, a tömeges tájékoztatói feladatot, a prediktív-analitikai feladatokat és az ellenőrző munkát [31, 35. o.].

Az adózási alapelveket Ukrajna Adókodekxe határozza meg. Jelenleg 11 alapelv van hatályban (lásd 1.5. táblázat).

Ukrajna adórendszerének alapelvei

№	Alapelv	Lényege
1.	Adózás általánossága	Minden személy köteles az Adó- és Vámkódex által meghatározott adókat és díjakat.
2.	Adófizetők egyenlősége a törvény előtt, az adódiszkrimináció minden formájának megakadályozása	Minden adófizetővel szembeni egyenlő bánásmód biztosítása, függetlenül a társadalmi, faji, nemzeti, vallási hovatartozástól, a jogi személy tulajdonformájától, a magánszemély állampolgárságától vagy a tőke származási helyétől.
3.	Felelősség elkerülhetetlensége	Törvényes felelősségre vonás az adójogszabályok megsértése esetén.
4.	Az adófizető döntési jogszerűségének feltételezése	Az adózó döntéseinek jogszerűségére vonatkozó vélelem, ha egy törvény vagy normatív-jogi dokumentum alapján kiadott egyéb jogszabály, vagy ha különböző törvények vagy jogszabályok rendelkezései az adózók vagy ellenőrző hatóságok jogainak és kötelezettségeinek kétértelmű (többértelmű) értelmezését teszik lehetővé, ami hozzájárul, hogy mind az adózó, mind az ellenőrző hatóság javára döntsenek.
5.	Pénzügyi fenntarthatóság	Adók és díjak megállapítása, figyelembe véve a bevételek és kiadások egyensúlyának elérését.
6.	Társadalmi igazságosság	Az adók és díjak megállapítása figyelembe véve az adófizető fizetőképességét.
7.	Hatékonyság	Az adók és díjak megállapítása, amelyeknek a költségvetésbe történő befizetéséből származó bevételek nagysága jelentősen meghaladja az adminisztráció költségeit.
8.	Semlegesség	Az adók és díjak megállapítása, hogy az ne befolyásolja az adózó versenyképességének növekedését vagy csökkenését.
9.	Stabilitás	Az új költségvetési időszakot megelőző 6 hónaptól később nem lehetséges változtatásokat eszközölni az adók és díjak bármely elemével kapcsolatban. Az adók, díjak és mértékük, illetve az adókedvezmények a költségvetési év során nem változhatnak.
10.	A fizetés egységessége és kényelme	Az adók és díjak fizetési feltételeinek meghatározása annak szükségessége alapján, hogy biztosítva legyen a források időbeni beérkezése a költségvetésbe a kiadások törlesztésére, valamint a befizetés kényelme.
11.	Egységes megközelítés	Minden kötelező adóelem jogszabályi szintű meghatározása.

Forrás: saját szerkesztés [28] alapján

Az Ukrajna és Magyarország adórendszerének jellemzői és működési elvei alapvetően hasonló célokat szolgálnak, de vannak megkülönböztető jellemzőik is. Mindkét országban az adózás általánossága elv érvényesül, azaz minden adófizető köteles betartani a normatív-jogi dokumentumok által meghatározott adókat és díjakat.

Emellett mindkét rendszer hangsúlyozza az adózók egyenlőségét a törvény előtt, az adódiszkrimináció minden formájának megakadályozását, valamint az adófizetők felelősségének elkerülhetetlenségét az adójogszabályok megsértése esetén.

1.6. táblázat

Magyarország adórendszerének alapelvei

Nº	Alapelv	Lényege
1.	Méltányosság	Egy adórendszer akkor méltányos, ha az adóterheket az adófizetők a közkiadásokból való részesedésük arányában viselik.
2.	Igazságosság	Mindenkinek teherviselő képessége arányában kell kivennie részét a közkiadások finanszírozásából, ugyanakkor mindenkire akkora adóterhet kell hárítani, amekkora a többiekével azonos hasznosságról való lemondást eredményez.
3.	Hatékonyság	Az adózás rendszerét a gazdasági növekedés ütemének minimális csökkenése mellett kell megvalósítani
4.	Semlegesség	A semlegesség feltétele akkor teljesül az adózásban, ha a piacgazdaság működésében a lehető legkisebb zavart eredményezi, amely akkor teljesül, ha a piaci szereplők egymáshoz viszonyított pozíciója nem változik az adóztatás következtében.
5.	Egyértelműség	A törvényi szabályozás ne adjon lehetőséget eltérő értelmezésekre.
6.	Egyszerűség	Az egyszerűség követelménye az adóalanyok számára, az adózással kapcsolatos szabályok beazonosíthatóságát jelenti.
7.	Alacsony adminisztratív költségek	Nem csak az adóhivatal működésének ráfordításaira, hanem az adóalany által, a bevallás, és befizetés teljesítése érdekében vállalt költségekre is vonatkozik.
8.	Stabilitás	A stabilitás az adórendszer működésében a hosszú távú kiszámíthatóságot jelenti.
9.	Rugalmasság	A folyton változó gazdasági teljesítményekhez igazodó eszközöket előre kiszámítható módon kell alkalmazni és csak szükség esetén változtatni.

Forrás: saját szerkesztés [49] alapján

Az Ukrajna és Magyarország adórendszere közötti megkülönböztető jellemzők közé tartozik az adózó döntési jogszerűségének feltételezése elv, amely az ukrán rendszerben jelen van. Ez azt jelenti, hogy ha az adózó döntéseinek jogszerűségére vonatkozóan kételyek merülnek fel a törvények vagy normatív jogi dokumentumok értelmezése kapcsán, akkor az adózót vélelmezett módon jogosnak tekintik mindaddig, amíg a jogszabályok kétértelmű értelmezését lehetővé tevő rendelkezések érvényesek.

Magyarországon kiemelt fontosságot kap a méltányosság elve, amely azt jelenti, hogy az adóterheket az adófizetők közkiadásokból való részesedése arányában viselik. Az adózási rendszerben hangsúlyozzák az egyszerűség és az egyértelműség elvét is, hogy minimalizálják az adózással kapcsolatos adminisztratív terheket és biztosítsák az adózók számára az átláthatóságot.

Mindkét országban hangsúlyt fektetnek a hatékonyság elvére, de a megvalósítás módja eltérő lehet. Míg Ukrajnában az adók és díjak megállapításánál szempont a bevételek és kiadások egyensúlyának elérése, addig Magyarországon a gazdasági növekedés megzavarásának minimalizálása kap kiemelt figyelmet.

Az adórendszer működési elveinek és jellemzőinek megértése az egyes országok jogi, gazdasági és társadalmi környezetére és prioritásaira épül. Mindkét ország igyekszik a társadalmi igazságosságot, a gazdasági stabilitást és hatékonyságot biztosítani az adózási rendszerével, miközben figyelembe veszi a helyi gazdasági feltételeket és kihívásokat.

Mindkét országban jelen vannak adóhatóságok: Ukrajnában az Állami Adószolgálat, Magyarországon a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV). Az Állami Adószolgálat (ÁASz) megyei kirendeltségekkel rendelkezik. Az Adókódexben meghatározásra kerül a hatóságok joga, kötelezettsége, általuk lefolytatható ellenőrzések, azok folyamata és kritériumai.

Az ÁASz az ukrán adóügyek központi végrehajtó szerve, amelyet 2019-ben hoztak létre az Állami Adóügyi Szolgálat szétválásával. A szolgálat tevékenységét Ukrajna Miniszteri Kabinetje irányítja és koordinálja a pénzügyminiszteren keresztül. Fő feladata az adók, illetékek és egyéb, a költségvetésbe történő kötelező befizetések kiszámításának helyességének, időszerűségének és teljességének ellenőrzése. Funkciói közé tartozik az adó- és vámpolitika kialakítása és végrehajtásának biztosítása [28].

Az Állami Adófelügyelet funkciói [28, 19.1.4. cikkelye]:

1. ügyfélszolgálatot nyújt az adófizetőknek;
2. nyilvántartja és vezeti az adóalanyok és az egységes hozzájárulást fizetők, az adóköteles és az adóval kapcsolatos tárgyak nyilvántartását;

3. kialakítja és vezeti az egyéni adózók állami nyilvántartását, az adózók - jogi személyek egységes adatbankját, nyilvántartásokat, amelyek vezetésével a törvény az ellenőrző hatóságokat bízta meg;

4. a törvényben meghatározott egyéb adófizetői szolgáltatási feladatok ellátása.

A NAV államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokért ellátó központi hivatalként működő költségvetési szerv, amely feladatait központi és területi szervei által látja el. Működését a 2010. évi CXXII. törvény szabályozza és az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) és a Vám- és Pénzügyőrség összevonásával jött létre. Jellemzői közé tartozik [50]:

1. államigazgatási és rendvédelmi funkciókat is ellát egyidejűleg meghatározott szervei útján;

2. központi hivatalként működik kormányrendeletben kijelölt miniszter irányítása alatt;

3. a NAV vezetőjének feladat- és hatásköreit kormányrendeletben kijelölt államtitkár gyakorolja;

4. központi költségvetési szerv.

Feladatai közé tartozik a teljesség igénye nélkül (részletezi a NAV tv. 13. §-a):

a) a részben vagy egészben a központi költségvetés, a Nyugdíjbiztosítási Alap, az Egészségbiztosítási Alap vagy az elkülönített állami pénzalap javára teljesítendő kötelező befizetés,

b) a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalap terhére juttatott támogatás, adó-visszaigénylés vagy adó-visszatérítés,

c) a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló törvény hatálya alá tartozó kötelező befizetések megállapítása, beszedése, nyilvántartása, végrehajtása, visszatérítése, kiutalása és ellenőrzése, feltéve, ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik.

Mindkét ország adórendszerében felmerülnek a következő problémák:

1. Árnycgazdaság és adóelkerülés - az Ukrajnában széles körben elterjedt árnyékgazdaság és az adók elkerülése csökkenti az állam bevételeit és megnehezíti az adóhatóságok ellenőrzését.

2. Bonyolult adózási szabályok - az ukrán adózási szabályok bonyolultsága és gyakori változásai megnehezítik azok értelmezését és betartását a vállalkozások és magánszemélyek számára.

3. Korrupció - a magas korrupciós szint negatívan befolyásolhatja az adóbehajtás hatékonyságát, és tisztességtelen gyakorlatokhoz vezethet az adóhatóságok részéről.

4. Magas adókulcsok - néhány területen magas adókulcsok vannak, amelyek megterhelhetik a vállalkozásokat, és korlátozhatják gazdasági fejlődésüket, versenyképességüket.

5. Kevesebb támogatás a kis- és középvállalkozásoknak - a kis- és középvállalkozások esetében a kevés támogatás és a túlzott bürokrácia akadályozhatja a fejlődésüket és a gazdasághoz való hozzájárulásukat.

6. Elavult információs technológiák - az elavult információs technológiák miatt néhány adózási folyamat nem megfelelően automatizált, ami lassabb adatfeldolgozást és kisebb hatékonyságot eredményezhet.

Ezen problémák megoldása érdekében számos lehetséges megoldás létezik. Egyszerűsített adózási szabályok és hatékonyabb adóellenőrzés segíthetnek csökkenteni az adóelkerülést és növelni az adóbevételeket. Korrupcióellenes intézkedések és átlátható adóhatóságok létrehozása hozzájárulhat a tisztességes adórendszer kialakításához. Emellett a csökkentett adóterhek, adókedvezmények és ösztönzők ösztönözhetik a gazdaságot és a vállalkozások fejlődését.

A modern információs technológiák bevezetése további hatékonyságot eredményezhet az adózási folyamatokban. Az adórendszer fejlesztése és a problémák kezelése hosszú távú és átfogó megközelítést igényel, hogy előmozdítsák az ország gazdasági fejlődését és stabilitását.

Magyarország adórendszerének stabilizálása olyan szempontból bonyolultabb, hogy az Európai Unió jogszabályainak is meg kell felelnie.

Az adózás történelmi fejlődésének és háttérének tudományos kutatása során számos problémás kérdés merülhet fel:

- *Hiányzó történelmi adatok* - az adózási gyakorlat és törvények évszázadokon keresztül változtak, és az adózási történetre vonatkozó teljes körű és részletes adatok nem mindig állnak rendelkezésre. Egyes időszakokról lehet, hogy csak kevés adat maradt fenn, vagy az adatok hiányosak, ami nehezítheti a megbízható következtetéseket és átfogó képet.

- *Adatminőség* - történelmi adatok esetében fontos az adatminőség ellenőrzése és a források elemzése. Az adatok megbízhatóságának és hitelességének felmérése segít elkerülni a helytelen vagy téves információk felhasználását.

- *Adózási rendszerek sokfélesége* - az adózási politika és gyakorlat különböző országokban és időszakokban jelentősen eltérő lehet. Az egyes rendszerekhez való hozzáférés és azok megértése kihívást jelenthet, különösen, ha több ország adózási történetét hasonlítjuk össze.

- *Adózási politika társadalmi és gazdasági összefüggései* - az adózási politika és gyakorlat szorosan kapcsolódik a társadalmi és gazdasági körülményekhez, valamint a politikai kontextushoz. Az adózási döntések mögött gyakran politikai és gazdasági megfontolások is meghúzódhatnak, ami a kutatás szempontjából komplex elemzést igényel.

- *Az adórendszer céljainak és hatásainak értékelése* - az adózás történelmi fejlődését és háttérét vizsgálva az adórendszer céljainak és hatásainak megítélése kihívást jelenthet. Az egyes adózási intézkedéseknek különböző célok és hatások lehetnek a gazdaságra, a társadalomra és az egyénekre.

Ezen problémákra a következő megoldásokat lehet alkalmazni:

Hiányzó történelmi adatok:

- *Adatforrások sokfélesége*: Többféle adatforrást használhatnak a kutatók, mint például történelmi dokumentumok, archívumok, levéltárak, adóbevallások, könyvek, újságcikkek stb. A különböző források összevetése és kiegészítése segíthet a hiányzó információk pótlásában.

- *Komparatív elemzés:* Az adózási gyakorlat és törvények összehasonlítása különböző időszakokban és országokban lehetővé teszi a hiányzó adatok becslését vagy rekonstrukcióját. A hasonló körülmények között működő rendszerek összevetése segíthet a hiányzó részek feltárásában.

Adatminőség:

- *Források kritikus elemzése:* A kutatóknak alaposan meg kell vizsgálniuk az adatok forrásait és megbízhatóságát. Az eredeti dokumentumok eredetiségét, az adatok összhangját más forrásokkal, és az időpontok, számítások pontosságát is ellenőrizniük kell.

- *Adatvalidáció:* A meglévő adatokat lehetőség szerint más forrásokkal vagy gazdasági/anyagi tényezőkkel való egybevetéssel lehet ellenőrizni. Az adatok pontosságának és megbízhatóságának megerősítése fontos lépés a kutatás hitelessége érdekében.

Adózási rendszerek sokfélesége:

- *Megfelelő választott országok és időszakok:* A kutatás során célszerű olyan országokat és időszakokat kiválasztani, amelyek jól dokumentált adózási rendszerekkel rendelkeznek, vagy amelyek relevánsak a kutatás céljaira. Az adatok hozzáférhetőségének és megbízhatóságának figyelembevétele segíti a kutatást.

- *Összehasonlító elemzés:* Az adórendszerek összehasonlítása olyan módszer, amely segít a különböző adózási rendszerek és politikák megértésében. Az összehasonlító megközelítés segíthet az eltérések és hasonlóságok azonosításában.

Adózási politika társadalmi és gazdasági összefüggései:

- *Történelmi kontextus elemzése:* Az adózási politika és gyakorlat megértése során érdemes figyelembe venni a történelmi kontextust, beleértve a politikai, gazdasági és társadalmi tényezőket. A történelmi körülmények jobb megértése segíti az adózási döntések és reformok értelmezését.

- *Interdiszciplináris megközelítés:* Az adózási politika társadalmi és gazdasági hatásainak megértése érdekében érdemes az adózási kutatást interdiszciplináris megközelítéssel végezni. Gazdasági, politikai, szociológiai és történelmi elemzések kombinálása segíti a komplex kép kialakítását.

Az adórendszer céljainak és hatásainak értékelése:

- *Célkitűzések áttekintése:* A történelmi adózási politikák és rendszerek célkitűzéseinek és dokumentált hatásainak áttekintése segíthet az adópolitika és rendszerek összehasonlításában és elemzésében.

Célorientált elemzés: Az egyes adózási intézkedések hatékonyságának és hatásainak megértése érdekében célorientált elemzésre van szükség. Az adópolitika célok és hatások közötti kapcsolatának feltárása lehetővé teszi a döntéshozók és a kutatók számára, hogy jobban megértsék az adózási politika hatásait.

Az adók fizetése az állam működésének, költségvetésének, valamint a közszolgáltatások biztosításának egyik alapvető forrása. Jogi szempontból az adózás jogi keretrendszere tartalmazza az adóztatásra vonatkozó szabályokat és előírásokat, valamint az adózók jogait és kötelességeit. Az adó lényege az állam által az adózóktól beszedett pénzbeli kötelezettség. Az adó fizetése az adózók jogi kötelessége, amelynek megsértése büntetést von maga után. Az adók befolyásolják az adózók kereskedelmi és pénzügyi döntéseit, amelyek hatással vannak a gazdaság növekedésére és stabilitására. Az állam számviteli rendszere pedig tartalmazza az adók bevételeinek és kiadásainak könyvelési rendszerét. Az adózásnak tehát jogi, gazdasági és számviteli szempontból is jelentősége van.

KÖVETKEZTETÉS AZ I. FEJEZETHEZ

Ukrajna adórendszerének fejlődése a függetlenségének kikiáltásakor kezdődött: 1991-ben számos törvényt és határozatot fogadtak el a gazdasági és pénzügyi helyzet stabilizálása és újjáélesztése érdekében. A második szakaszban a korábban elfogadott adózási és üzleti törvények módosításai és kiegészítései mentek végbe, és hatályba lépett a jövedelemadóról szóló törvény. 2000 és 2010 között megreformálták az adórendszert, és adótörvénykönyvet fogadtak el. Ez a mérföldkőnek számító esemény megerősítette a nemzeti adórendszert. Ezt követően ösztönözték a gazdasági szereplők vállalkozói tevékenységét: az adók és illetékek számát jelentősen csökkentették, és egyes adótípusok adómértékeit harmonizálták. A 2015-2019 közti periódus egyik ismertetőjele a nemzetközi adózásra fektetett hangsúly: a kettős és/vagy többszörös adózás elkerülésére tett intézkedések.

Az Ukrajna és Magyarország adórendszerének jellemzői és működési elvei alapvetően hasonló célokat szolgálnak, de vannak megkülönböztető jellemzőik is. Ez azt jelenti, hogy ha az adózó döntéseinek jogszerűségére vonatkozóan kételyek merülnek fel a törvények vagy normatív jogi dokumentumok értelmezése kapcsán, akkor az adózót vélelmezett módon jogosnak tekintik mindaddig, amíg a jogszabályok kétértelmű értelmezését lehetővé tevő rendelkezések érvényesek. Magyarországon kiemelt fontosságot kap a méltányosság elve, amely azt jelenti, hogy az adóterheket az adófizetők közkiadásokból való részesedése arányában viselik. Mindkét adózási rendszerben hangsúlyozzák az egyszerűség és az egyértelműség elvét is, hogy minimalizálják az adózással kapcsolatos adminisztratív terheket és biztosítsák az adózók számára az átláthatóságot. Mindkét országban hangsúlyt fektetnek a hatékonyság elvére, de a megvalósítás módja eltérő lehet.

Mindkét ország adórendszerében felmerülnek a következő problémák: árnyékgazdaság és adóelkerülés; kevesebb támogatás a kis- és középvállalkozásoknak; bonyolult adózási szabályok; korrupció; elavult információk; egyes szférák magas adókulcsai.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідники можуть зіткнутися з низкою проблем, намагаючись зрозуміти історичний розвиток та передумови оподаткування. Однією з головних проблем є брак історичних даних, оскільки податкові практики та закони змінювалися протягом століть. За деякі періоди збереглося дуже мало даних або вони є неповними, що може ускладнити отримання достовірних висновків і побудову цілісної картини. Контроль якості даних також має вирішальне значення, оскільки надійність і достовірність історичних даних є ключем до правильних висновків.

Різноманітність податкових систем є додатковим викликом. Різні податкові системи в різних країнах і в різні періоди ускладнюють порівняння і створення повної картини. Крім того, податкова система і практика тісно пов'язані з соціально-економічними обставинами і політичним контекстом, що вимагає комплексного аналізу.

Оцінка цілей і наслідків податкової системи також може бути проблематичною, оскільки в основі податкових рішень можуть лежати політичні та економічні міркування. Різні податкові заходи можуть мати різні цілі та наслідки, що є складним завданням для дослідників.

Рішення, які можна застосувати у відповідь на відсутність історичних даних, включають використання різноманітних джерел даних і застосування порівняльного аналізу. Критичний аналіз джерел і використання валідації даних є важливими для контролю якості даних. Зважаючи на різноманітність податкових систем, всебічну картину можна скласти, обравши відповідні країни та періоди часу, а також провівши порівняльний аналіз. Крім того, аналіз історичного контексту та міждисциплінарний підхід можуть бути корисними для розуміння соціального та економічного контексту податкової політики.

Порівняння податкових систем України та Угорщини показує, що обидві країни мають схожі цілі для своїх податкових систем, але також мають відмінні риси. Податкові системи обох країн мають правові, економічні та бухгалтерські

наслідки, і обидві країни стикаються з такими проблемами, як тіньова економіка, ухилення від сплати податків та складні податкові правила.

ТОВ "Голден Нектар Україна" - це мала компанія, що управляється угорським власником і розташована в Закарпатті, переважно займається експортно-імпортною діяльністю з Угорщиною. Компанія працює на загальній системі оподаткування, є платником ПДВ і готує спрощену річну фінансову звітність. Для обліку ПДВ підприємство використовує аналітичні рахунки, такі як ліквідація податкових зобов'язань та податкового кредиту, підтвержені та непідтвержені податкові зобов'язання та податковий кредит.

Компанія стикається з багатьма проблемами, працюючи на загальній системі оподаткування. Глобальні проблеми, такі як COVID-19 та військова ситуація в Україні, ще більше ускладнюють діяльність компаній, особливо в експортно-імпортній сфері. Суворе дотримання податкових термінів та зобов'язань є критично важливим, оскільки зміни можуть мати юридичні наслідки.

ПДВ зараз є не лише джерелом стабільних надходжень до державного бюджету, але й одним з домінуючих податків, яким може маніпулювати тіньовий сектор. Непередбачуваність системи ПДВ створює нестабільність для бізнесу. Методологія обліку ПДВ в обліковій політиці компанії може допомогти забезпечити більш ефективний облік ПДВ та процеси внутрішнього контролю. Перевірка визначення суми ПДВ та реквізитів податкового рахунку, а також правильність заповнення податкової декларації є важливими кроками для компанії.

Воєнний стан в Україні призвів до низки змін у податковій та бухгалтерській системі, а також до запровадження тимчасових податкових механізмів. Загальні проблеми ПДВ можна розділити на теоретичні, організаційні та методологічні аспекти. Підприємство повинно постійно адаптуватися до мінливих викликів зовнішнього середовища та змін у податкових режимах, при цьому неухильно дотримуючись своїх податкових зобов'язань.

Історія податкової системи Угорщини охоплює багато епох і реформ. Перша спроба податкової реформи належить Лайошу Кошуту, міністру фінансів, коли було створено групу прямих і непрямих податків. Друга податкова реформа Шандора Векерле у 1909 році мала на меті скасувати прямі податки та запровадити нові податкові категорії, надавши різні податкові пільги для сімей. Через економічні труднощі після Першої світової війни податкова реформа не була реалізована до 1922 року.

Третя податкова реформа, з 1945 по 1957 рік, була соціалістичним підходом після Другої світової війни. У цей період податкове навантаження на державний сектор було зменшено, а на приватний - збільшено. Починаючи з 1988 року, Угорщина почала наближатися до західноєвропейської податкової системи. На початку 2000-х років, як член Європейського Союзу, Угорщина постійно зазнавала впливу європейських та міжнародних стандартів, що призвело до низки змін у податковій системі. Наразі Угорщина застосовує як загальну, так і спрощену систему оподаткування. Партнерства мають дві альтернативи сплати податків на вибір: податок на малий бізнес (ківа) та корпоративний податок (загальна система).

Облік ПДВ та облік і розрахунки за оподатковуваними операціями в Угорщині здійснюються за схожою логічною схемою, навіть якщо класи рахунків, назви та номери рахунків відрізняються. Облік ПДВ ведеться на рахунку 46, який містить рахунки, пов'язані з державним бюджетом.

Як і Україна, Угорщина уклала двосторонні міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування. Ці угоди спрямовані на уникнення подвійного оподаткування доходів і майна громадян обох країн.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

Az adózás történelmi fejlődése és hátterének tudományos kutatása során számos kihívásba ütközhetnek a kutatók. Az egyik jelentős probléma a hiányzó történelmi adatokkal kapcsolatos, mivel az adózási gyakorlat és törvények évszázadokon keresztül változtak. Egyes időszakokról kevés adat maradt fenn, vagy az adatok hiányosak, ami nehezítheti a megbízható következtetéseket és átfogó képet. Az adatminőség ellenőrzése is kritikus, mivel a történelmi adatok megbízhatósága és hitelessége kulcsfontosságú a helyes következtetések levonása érdekében.

Az adózási rendszerek sokfélesége további kihívást jelent. Az egyes országok és időszakok eltérő adózási rendszerei nehezítik az összehasonlítást és a teljes kép kialakítását. Emellett az adórendszer és gyakorlat szoros kapcsolatban áll a társadalmi és gazdasági körülményekkel, valamint a politikai kontextussal, ami összetett elemzést igényel.

Az adórendszer céljainak és hatásainak értékelése is problémás lehet, mivel az adózási döntések mögött politikai és gazdasági megfontolások is meghúzódnak. A különböző adózási intézkedéseknek különböző célok és hatások lehetnek, aminek értékelése kihívást jelent a kutatók számára.

A hiányzó történelmi adatokra adott válaszként alkalmazható megoldások között szerepel az adatforrások sokféleségének kihasználása és a komparatív elemzés alkalmazása. Az adatminőség ellenőrzése érdekében fontos a források kritikus elemzése és az adatvalidáció alkalmazása. Az adórendszer sokféleségére válaszul megfelelő országok és időszakok kiválasztásával és összehasonlító elemzéssel lehet átfogó képet alkotni. Az adózási politika társadalmi és gazdasági összefüggéseinek megértéséhez pedig a történelmi kontextus elemzése és az interdiszciplináris megközelítés hasznos lehet.

Az Ukrajna és Magyarország adórendszerének összehasonlításából kiderül, hogy mindkét ország hasonló célokat szolgál az adózási rendszerével, de megkülönböztető jellemzőik is vannak. A két ország adózásának jogi, gazdasági és számviteli szempontból is jelentősége van, és mindkét esetben felmerülnek az

adórendszerrel kapcsolatos kihívások, mint például az árnyékgazdaság, az adóelkerülés és a bonyolult adózási szabályok.

A Golden Nektár Ukrajna Kft. egy magyarországi tulajdonos által irányított kisvállalat, mely Kárpátalján található, és főként Magyarországgal folytat export-import tevékenységet. Az általános adórendszeren működik, áfa adófizető, és egyszerűsített éves pénzügyi beszámolót készít. Az áfa számviteléhez analitikus számlákat alkalmaz, például az áfa kötelezettség és adóhitelezés felszámolására, megerősített és nem megerősített adókötelezettségekre és adóhitelekre.

A vállalatnak az általános adórendszeren való működése során számos kihívással kell szembenéznie. A globális problémák, például a COVID-19 és Ukrajna háborús helyzete tovább bonyolítja a vállalatok működését, főként export-import téren. Az adózási határidők és kötelezettségek szigorú betartása kritikus, mivel a változások jogi következményekkel járhatnak.

Az általános forgalmi adó ma már nemcsak az állami költségvetés stabil bevételeinek forrása, hanem az egyik domináns adó, amelyet az árnyékszektor manipulálhat. Az áfarendszer kiszámíthatóságának hiánya instabilitást okoz a vállalkozások számára. A vállalatnak számviteli politikájában szereplő áfa számviteli módszertan segíthet a hatékonyabb áfaszámvitelben és a belső ellenőrzési folyamatokban. Az áfaösszeg meghatározásának és adószámla adatainak ellenőrzése, valamint az adóbevallás helyességének ellenőrzése fontos lépések a vállalat számára.

A hadi állapot Ukrajnában számos változást eredményezett az adó- és számviteli rendszerben, ideiglenes adózási rendelkezéseket hozva létre. Az általános áfa-problémák elméleti, szervezési és módszertani szempontokra oszthatóak. A vállalatnak folyamatosan alkalmazkodnia kell a változó környezeti kihívásokhoz és az adózási rendszerek változásaihoz, miközben szigorúan betartja az adózáskor felmerülő kötelezettségeit.

Magyarország adórendszerének története számos korszakon és reformon átível. Az első adóreform-kísérlet Kossuth Lajos pénzügyminiszterhez köthető, amikor létrejött a direkt és indirekt adók csoportja. Wekerle Sándor 1909-es második adóreformja a közvetlen adók eltörlésére és új adónemek bevezetésére irányult,

különféle adókedvezményeket biztosítva a családosoknak. Az első világháború utáni gazdasági kihívások miatt az adóreform csak 1922-ben valósult meg.

Az 1945-1957 közötti harmadik adóreform a szocialista irányvonalat képviselte a második világháború után. Ebben az időszakban az állami szektor adóterheit csökkentették, míg a magánszektorét növelték. 1988-tól kezdve Magyarország közeledni kezdett a nyugat-európai adórendszerhez. A 2000-es évek elején, az Európai Unió tagjaként, Magyarországot folyamatosan érintették az EU szabványok és nemzetközi standardok, ami számos módosítást hozott az adórendszerben. Jelenleg Magyarországon általános és egyszerűsített adórendszert is alkalmaznak. A társas vállalatoknak két adófizetési alternatíva közül lehet választani: a kisvállalati adó (kiva) és a társasági adó (általános rendszeren).

Az áfaszámvitel és az adóköteles tranzakciók kontírozása és elszámolása Magyarországon hasonló logikai menetet követ, még ha a számlaosztályok, elnevezések és számlaszámok különböznek is. Az áfa elszámolásokat a 46-os számlán könyvelik, amely az állami költségvetéssel kapcsolatos elszámolásokat tartalmazza.

Ukrajnához hasonlóan Magyarország is kétoldalú nemzetközi megállapodásokat kötött a kettős adóztatás elkerülése érdekében. Ezek az egyezmények céljuknak tekintik a jövedelem és vagyon kettős adóztatásának elkerülését mindkét ország állampolgárai esetében.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1 Автоматичний обмін інформацією у системі податкового права. Кришталь Г.О., Цимошинська О.В. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. Випуск 4 (63), 2021. URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/%20view/1178/1678>
- 2 Централізація адміністративного впливу на органи внутрішніх справ України. Шаповал Р.В., Солнцева Х.В. Сучасні проблеми адміністративного права, процесу і податкового права. Право та інновації № 4 (32) 2020. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/6563d272-c004-4d02-8c09-bbf993027d80/content>
- 3 Подолянчук О. А., Домбровська В. В. Облік та звітність за податком на додану вартість. Ефективна економіка. 2018. № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6337>
- 4 Масленніков Є. І. Податок на додану вартість в Україні: поточний стан та шляхи реформування / Є. І. Масленніков, А. О. Гусев // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2021. – № 32. – С. 35-38.
- 5 Матрос О. М., Мельник Л. Ю., Михайловина С. О. Податок на додану вартість в аспекті формування облікової політики підприємства. Modern Economics. 2020. № 23(2020). С. 120-124. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-19](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-19)
- 6 Тарасенко Л. О. Податок на додану вартість: питання організації та методики обліку / Лілія Олександрівна Тарасенко, Катерина Олександрівна Павлоцька // Галицький економічний вісник. — Т. : ТНТУ, 2022. — Том 74. — № 1. — С. 53–60.
- 7 Оніщенко Ганна Василівна. Адміністрування податку на додану вартість в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Оніщенко Г.В. ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР 2020. No 3 (39). DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(39\).2020.215216](https://doi.org/10.18371/fp.3(39).2020.215216)

8 A Brief History of Property Tax. Richard Henry Carlson. Fair&Equitable. IAAO Conference on Assessment Administration in Boston, Massachusetts. 2005. URL: https://www.iaao.org/uploads/a_brief_history_of_property_tax.pdf

9 Федосов В., Опарін В., Львовчкін С. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями : монографія. Київ : КНЕУ, 2002. С. 285.

10 Становлення та розвиток податкової системи України. М. Г. Волощук, І. І. Матьола, Т. О. Карабін, О. В. Білаш. Монографія. Ужгород. 2021. URL:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36756/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%82%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D0%9F%D0%A1%D0%A3.pdf>

11 Єфименко Т. І. Диференційовані ставки ПДВ в Україні: проблеми та напрями вирішення / Т. І. Єфименко, Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова // Наукові праці НДФІ. - 2021. - Вип. 1. - С. 5-21. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2021_1_2.

12 Білобровенко Т. В. Проблеми відображення розрахунків за ПДВ та шляхи їх вирішення. Т. В. Білобровенко. Бізнес-навігатор. - 2018. - Вип. 3-2. - С. 120-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2018_3-2_28.

13 How much does mobility matter for value-added tax revenue? Cross-country evidence around COVID-19 Lucas Rosso, Rodrigo Andres Wagner. 2023.02.03. URL: <https://ssrn.com/abstract=4347331>

14 Tompa Krisztián. Adók gazdasági hatása és a fontosabb adók működési gyakorlata. NKE. 2018. URL: <https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/7228/Ad%F3k%20gazdas%E1gi%20hat%E1sa%20%E9s%20a%20fontosabb%20ad%F3k%20m%20k%F6d%E9si%20gyakorlata.pdf?sequence=1>

15 Dr. Szilovics Csaba. Adójogi ismeretek. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 2016. URL:

<https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/15959/szilovics-csaba-adojogi-ismeretek-pecs-2016-kezirat.pdf>

16 Dr. Herich György. Nemzetközi adózás. PENTA UNIÓ Zrt. Budapest. 2020.

17 The Cato Journal, Volume 14 Number 2: “How Excessive Government Killed Ancient Rome.” Bruce Bartlett. Fall 1994. URL: <http://www.cato.org/pubs/journal/cjv14n2-7.html>

18 Authorama: “Ancient China Simplified, Chapter XVI – Land and People.” Edward Harper Parker. <http://www.authorama.com/ancient-china-simplified-17.html>

19 Ткаченко А. В. Історія становлення та розвитку податкової системи України. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. № 2 (22). 2013. С. 129.

20 Finance strategists. Taxes. URL: <https://www.financestrategists.com/tax/taxes/>

21 Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Adózás fogalomtár. URL: <https://nav.gov.hu/adozas-mindenkinek/fogalomtar>

22 Фінансово-економічний словник : словник-довідник / кол. авт. : Юнін О. С., Круглова О. О., Савельєва М. О. та ін. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 164 с.

23 Britannica. Taxation. Fritz Neumark, Maria S. Cox, Charles E. McLure. URL: <https://www.britannica.com/money/topic/taxation>

24 InvestingAnswers. Personal Finance. Taxes. URL: <https://investinganswers.com/dictionary/t/taxes>

25 Vigvári András. Pénzügy(rendszer)tan. Akadémiai Kiadó. 2015 URL: https://mersz.hu/keres/vigv%C3%A1ri%20andr%C3%A1s/hivatkozas/dj239prt_2_p9#dj239prt_2_p9

26 Lentner Csaba. Az adórendszer és a közpénzügyek egyes elméleti, jogszabályi és gyakorlati összefüggései. Új Magyar Közigazgatás, 11. évfolyam, Közpénzügyi Különszám, 2018. november, 11-18. o. URL: https://www.researchgate.net/publication/329522924_Az_adorendszer_es_a_kozpenz

[ugyek egyes elmeleti jogszabalyi es gyakorlati osszefuggesei Uj Magyar Kozigazgatas 11 evfolyam Kozpenzugyi Kulonszam 2018 november 11-18 o](#)

27 Mahopets O.A. (2017) Vyznachennia sutnosti poniattia "podatok" z urakhuvanniam yoho zmistovnykh kharakterystyk [Defining the essence of the concept of "tax" taking into account its substantive characteristics]. Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky [Scientific works of Kirovohrad National Technical University. Economic sciences]. 2017. Vyp. 32. P.160-171.

28 Податковий Кодекс України. Закон, Кодекс від 02.12.2010 р. №2755-VI (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

29 Az adómegállapítás jogtörténeti kialakulása és fejlődése. Szabó Ildikó. ProPublicoBono – Magyar Közigazgatás, 2017/1, 32-55. URL: <https://core.ac.uk/reader/195920350>

30 Irányítás 5. A vállalati pénzügyi politika elméleti alapjai és működési eltételei. Kassay Stefan. Budapest. 2018. URL: <https://www.szaktars.hu/gondolat/view/kassay-stefan-iranyitas-5-a-vallalati-penzugyi-politika-elmeleti-alapjai-es-mukodesi-feltetelei-2018/?pg=0&layout=s>

31 Податкова система [Текст]: Навч.пос./за заг.ред. Андрущенко В.Л. – К.:«Центр учбової літератури», 2017. – 416 с.

32 Податкова система. Онисько С.М., Тофан І.М., Грицина О.В. Підручник. – Львів: «Магнолія 2006», 2013. – 351 с.

33 TILEA Tanácsadó Kft. Professzionális adótanácsadás. Adózás. URL: <https://tilea.hu/adozas/>

34 1990. évi C. törvény a helyi adókról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000100.tv>

35 1990. évi XCIII. törvény az illetékekről. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000093.tv>

36 1991. évi XLIX. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100049.tv>

- 37 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400053.tv>
- 38 2000.évi C. törvény a számvitelről. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000100.tv>
- 39 2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0600005.tv>
- 40 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>
- 41 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500222.tv>
- 42 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700150.tv>
- 43 2017. évi CLI. törvény az adóigazgatási rendtartásról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700151.tv>
- 44 2017. évi CLIII. törvény az adóhatóság által fogantatosítandó végrehajtási eljárásokról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700153.tv>
- 45 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet az adóigazgatási eljárás részletszabályairól. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700465.kor>
- 46 87/2012. (XI. 30.) önkormányzati rendelete a helyi iparüzési adóról. URL: <https://net.jogtar.hu/rendelet?council=fovaros&docid=A1200087.FOV>
- 47 31/1994. (VI. 10.) sz. önkormányzati rendelete az idegenforgalmi adóról. URL: <https://net.jogtar.hu/rendelet?council=fovaros&docid=99400031.FOV>
- 48 40/2022. (XI. 7.) önkormányzati rendelete indokolása az építményadóról szóló 71/2013. (X. 14.) önkormányzati rendelet módosításáról. URL: <https://net.jogtar.hu/rendelet?council=fovaros&dbnum=104&docid=a2200040.foi>
- 49 Az adózás alapjai. Bereczki Erzsébet. Bdapest. 2008. URL: https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/Bemeneti_kompetenciak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/15_1976_001_101215.pdf

50 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000122.tv>

51 YouControl. URL: https://youcontrol.com.ua/dashboard/?utm=serv_nooli&uol=plivd_ouks_2102124&poSlt=university&utmShft=3&utmIrr=4&urm=plo_03i9

52 Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку. Мінфін України; Наказ від 18.06.2015 № 573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0789-15>

53 Електронний кабінет. Система електронного адміністрування ПДВ. URL: https://cabinet.tax.gov.ua/help/seavat.html#_3

54 Податкове планування та основи податкової оптимізації : навчальний посібник / Я. В. Самусевич, А. В. Височина. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 344 с.

55 Напрямки оптимізації податкового навантаження на підприємства малого бізнесу в умовах карантину/ І. В. Мустеца. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. – 417 с.

56 Дубинська, О.С., Костюченко О.О. Проблеми і напрями вдосконалення обліку розрахунків із податку на додану вартість на підприємствах України / О. А. Дубинська, О. О. Костюченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. – Ужгород : Гельветика, 2019. – Вип. 24, №Ч.2. – С. 5–8. – Рез. рос., англ. – Бібліогр. : с. 7–8 (9 назв).

57 Л. М. Очеретько, В. О. Сігало. Особливості організації внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ. ЕКОНОМІЧНА НАУКА. Економіка та держава № 9/2018. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/9_2018/13.pdf

58 Шендригоренко М.Т., Панасенко А.О. Система електронного адміністрування ПДА та призначення ПДВ-рахунків в Україні. Приазовський економічний вісник. Випуск 5(16) 2019. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/5_16_uk/67.pdf

59 Коблянська О.І., Парфенюк Ю.А. Коблянська Г.Ю. Методика обліку, переваги та недоліки податку на додану вартість (ПДВ), електронного адміністрування ПДВ. МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ. №1, 2020. URL: <file:///C:/Users/No%C3%A9mi/Downloads/1139-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1089-1-10-20210908.pdf>

60 Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999.р. №996-XIV (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

61 Хомутенко А.В., Хомутенко В.П. Рохмежування понять «внутрішньогосподарський контроль» та «внутрішньовідомчий контроль». Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки. VIII Міжнародна науково-практична конференція. м. Луцьк. 09.10.2021.р. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-11/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%289%20%D0%B6%D0%BE%D0%B2%D1%82%D0%BD%D1%8F%202021%20%D1%80.%29.pdf#page=390>

62 1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600081.tv>

63 2012. évi CXLVII. törvény a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200147.tv>

64 Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» від 09.11.2023.р. №3460-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>

65 Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Луцьк : ВежаДрук, 2023. 258 с.

66 Gallasz Andrea, Török Tamás Pál. Számviteli alapismeretek. Dialógus Campus. Budapest. 2019.

67 Wolters Kluwer. Jogtár. Számviteli Meritum. URL: <https://shop.wolterskluwer.hu/termek-reszletek/ado/szamvitel/szamviteli-meritum.p1721/NSO1144.v9065>

68 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400034.tv>

69 TEÁOR 2008 a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszeréről. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=997K9008.KSH&txtreferer=A1300023.BM>

70 A TANÁCS 2006/112/EK IRÁNYELVE a közös hozzáadottértékadó-rendszerről. 2006. november 28. Az Európai Unió Hivatalos Lapja. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32006L0112>

71 Закрижевська І. Особливості виходу фірми на міжнародні ринки. Вісник Хмельницького національного університету 2021, № 6, Том 2. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/en2021-6-t2-34.pdf>

72 Хринюк О.С., Ганіч С.С. Торговельна політика підприємств: стратегії виходу на зовнішній ринок. ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО. Вип. 40/2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1447/1392>

73 1999. évi XXX. törvény a Magyar Köztársaság és Ukrajna között a kettős adóztatás elkerüléséről és az adóztatás kijátszásának megakadályozásáról a jövedelem- és vagyonadók területén Kijevben, 1995. május 19-én aláírt Egyezmény kihirdetéséről. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900030.tv>

АНОТАЦІЯ

Маркуш Ноемі Облік в оподаткуванні суб'єктів господарювання: вітчизняна практика та міжнародний досвід. Дипломна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 "Міжнародний облік і оподаткування". Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ. Берегово, 2024.

Дипломна робота містить 200 сторінок друкованого тексту, 22 таблиці, 12 рисунків, вступу, 3 розділів, висновків і пропозицій, 73 використаних джерел та 16 додатків.

Ключові слова: податок, оподаткування, податкова система, бухгалтерський облік, податковий облік, податок на додану вартість, податкова декларація.

У дипломній роботі розглянуто створення податків, податкові системи України та Угорщини, а також роль ПДВ в бухгалтерському обліку. Податки та податкова система є предметом дослідження в низці економічних, правових та фінансових галузей, включаючи її історичний розвиток та міжнародну інтеграцію. Адаптація до змін у податкових системах та недостатньої прозорості також є проблемою на міжнародному рівні. Податкові системи також змінюються на міжнародному рівні з метою уникнення подвійного або множинного оподаткування.

Метою дипломної роботи є розкриття методики бухгалтерського обліку в оподаткуванні на прикладі ТОВ "Голден Нектар Україна" в Україні та вивчення міжнародного досвіду для обґрунтування пропозицій виходу вітчизняних підприємств на міжнародний ринок.

Об'єктом дослідження є операції бухгалтерського обліку в оподаткуванні у вітчизняній та міжнародній практиці.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних питань, пов'язаних з операціями бухгалтерського обліку в оподаткуванні у вітчизняній та міжнародній практиці.

Практичне значення результатів дослідження полягає у порівнянні операцій з оподаткування в бухгалтерському обліку в Україні та Угорщині, обґрунтованої пропозиції щодо виходу вітчизняних підприємств на міжнародний ринок на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю.

Метод дослідження. В основу дослідження покладено загальнонаукові методи пізнання, порівняння, узагальнення, групування, спостереження, опитування, аналізу.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань оподаткування та ПДВ, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів, довідкові та інформаційні видання, опубліковані статистичні дані, навчальні матеріали, документи та фінансова звітність ТОВ "Голден Нектар Україна", законодавчі та нормативні документи України та Угорщини, а також джерела мережі Інтернет.

ANNOTÁCIÓ

Márkus Noémi Számvitel a gazdasági entitás adózásában: hazai gyakorlat és nemzetközi tapasztalat. Diplomamunka a felsőoktatás második (mesterképzési) szintjén a 071 „Nemzetközi számvitel és adóügy” szakon. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola. Beregszász, 2024.

A dolgozat 200 oldal nyomtatott szövegből, 22 táblázatból, 12 ábrából, bevezetésből, 3 fejezetből, következtetésekből és javaslatokból áll, 73 felhasznált forrásból és 16 mellékletből áll.

Kulcsszavak: adó, adózás, adórendszer, számvitel, adószámvitel, általános forgalmi adó, adóbevallás.

A diplomamunka az adók létrejöttét, Ukrajna és Magyarország adórendszerét és az áfa számvitelben betöltött szerepét taglalja. Az adók és az adórendszer számos gazdasági, jogi és pénzügyi területen képezik a kutatás tárgyát, beleértve annak történelmi fejlődését és nemzetközi integrációját. Az adórendszerek változásaihoz és az átláthatóság hiányához való alkalmazkodás nemzetközi szinten is kihívást jelent. Az adórendszerek nemzetközi szinten is változnak a kettős vagy többszörös adóztatás elkerülése érdekében.

A diplomamunka *célja* a számviteli módszertan feltárása az adózásban a Golden Nektár Ukrajna Kft. példáján és a nemzetközi tapasztalatok tanulmányozása a hazai vállalkozások nemzetközi piacra lépésére vonatkozó javaslatok alátámasztására.

A kutatás *objektuma* a számviteli folyamatok az adózásban, hazai és nemzetközi gyakorlatban.

A kutatás *tárgya* az adózás számviteli folyamatokkal kapcsolatos elméleti és gyakorlati kérdéseinek összessége a hazai és nemzetközi gyakorlatban.

A kutatás *eredményeinek gyakorlati jelentősége* az Ukrajnában és Magyarországon lezajló számviteli folyamatok összehasonlításában rejlik, megalapozva a javaslatokat a hazai vállalkozások nemzetközi piacra lépéséhez egy korlátolt felelősségű társaság példáján.

Kutatás módszere. A kutatás általános tudományos megismerési módszerek, összehasonlítási, általánosítási, csoportosítási, megfigyelési, felmérési, elemző eljárások alapján készült.

A kutatás információs alapja. A kutatás alapját hazai és külföldi tudósok adózásról és áfáról szóló tudományos munkái, tudományos-gyakorlati konferenciák és szemináriumok anyagai, referencia és tájékoztató kiadványok, publikált statisztikák, oktatóanyagok, a Golden Nektár Ukrajna Kft. dokumentumai és pénzügyi jelentései, Ukrajna és Magyarország jogszabályi és normatív dokumentumai, illetve internetes források képezték.

ANNOTATION

Markush Noemi Accounting in the taxation of business entities: domestic practice and international experience. Diploma thesis at the second (Master's) level of higher education in the field of 071 "International Accounting and Taxation". Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education. Berehovo, 2024.

The thesis consists of 200 pages of printed text, 22 tables, 12 figures, introduction, 3 chapters, conclusions and suggestions, 73 sources used and 16 appendices.

Keywords: tax, taxation, tax system, accounting, tax accounting, value added tax, tax return.

The thesis discusses the creation of taxes, the tax systems of Ukraine and Hungary and the role of VAT in accounting. Taxes and the tax system are the subject of research in a number of economic, legal and financial fields, including its historical development and international integration. Adapting to changes in tax systems and lack of transparency is also a challenge at international level. Tax systems are also changing internationally to avoid double or multiple taxation.

The *purpose* of the thesis is to explore the accounting methodology in taxation using the example of Golden Nectar Ukraine Ltd. and to study international experience to support the recommendations for the international market entry of domestic enterprises.

The *object* of the research is accounting processes in taxation in domestic and international practice.

The *subject* of the research is a set of theoretical and practical issues related to accounting processes in taxation in domestic and international practice.

The practical significance of the results of the research lies in the comparison of accounting processes in Ukraine and Hungary, providing the basis for the recommendations for the entry of domestic enterprises into the international market on the example of a limited liability company.

Research method. The research is based on general scientific methods of cognition, comparison, generalization, grouping, observation, survey, analysis. The practical significance of the results of the research is the comparison of the tax systems resulting from the research on VAT accounting in Ukraine and Hungary, illustrated by the example of a limited liability company with its registered office in Ukraine and the tax accounting in both countries.

The information base of the research. The research was based on the scientific works of domestic and foreign scholars on taxation and VAT, materials of scientific practical conferences and seminars, reference and information publications, published statistics, educational materials, documents and financial reports of Golden Nectar Ukraine Ltd., legislative and normative documents of Ukraine and Hungary, and Internet sources.

Ім'я користувача:
Потокі Габор Федорович

ID перевірки:
1016058376

Дата перевірки:
13.01.2024 19:59:40 CET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
14.01.2024 18:00:17 CET

ID користувача:
100011748

Назва документа: Dipl-msc_Márkus_N

Кількість сторінок: 123 Кількість слів: 27688 Кількість символів: 224836 Розмір файлу: 1.20 MB ID файлу: 1015761321

12.5% Схожість

Найбільша схожість: 1.33% з Інтернет-джерелом (https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/1768/4/Markus_N).

0% Цитат

- Вилучення цитат вимкнене
- Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

